

Kaban Roman-warranda

¹ Ngayu Paulungku yanyu kaban balkal-balkal yurranda. Ngayu Jesus Christamu, nyungunji kunaman. Yinyaynka ngayu nyungu work balkal. Godungku nganya baman nyungu kuku ngulkurr yirrkanka.

² Godungku ngadiku bamanda prophet-prophetanda balkan yinyaynka kukuku. Jana Godundumunbu kabanba balkan yinyaynka kukuku ngulkurrku. ³ Yinya kuku ngulkurr Godundumunku kangkalanka, Majanka Jesus Christanka. Nyulu bamaman, ngawa balkajin bubungu. Nyulu balkajin Davidandamun jawun-karrandamun. ⁴ Juma nyulu wulan, yinyamun Godungku nyungun juran-bungan baja yarkinmun. Godundumundu Wawubu bamanda yalakudabi milbin nyulu Godumu kangkal junkurrji. ⁵ God manun-manunmanya ngananka bamanka, nyulu Jesus Christ yungan. Yinyaynka nyulu nganya kunjan apostlemanka, nganya yungan bamanda balkanka Jesus Christanka. Nyulu wawu jana yiringkurrku nyungundu milka-jananka, nyungun wukurrinka. ⁶ Godungku yurrantin Rome-warra yalarrku kunjan Jesus Christanda milka-jananka, nyungu bamamanka.

⁷ Ngayu yanyu kaban balkal yurranda townbu Rome. God yurranka wawu jirray, yurrantin baman nyungu bamamanka.

Ngayu wawu nganawundu nganjanangka bula Majangka Jesus Christangka yurranin ngulkur-rduku kujinka, milka-marri-bunganka.

Ngayu God thankim-bungal.

⁸ Yalada. Ngayu yiringkurrku kuku ngulkurr nyajin yurranka, yurra Jesus Christanda milka-janjananya, nyungun wukurril-wukurrinya. Yinyaynka Jesusangka nganya helpim-bungal, God thankim-bunganka yurranka wubulkuku.

⁹ God binal ngayu kuku manubajabuku balkal, jurril kari. Nyulu binal ngayu yarbarrka nyungunji balkaway yurranka, praymal yurranka. Ngayu Godunku yaykarrku workmaniji, bamanda balkanka kukuku Godundumunku kangkalanka. ¹⁰ Ngayu Godunji balkaway, ngayu nyungundu babaji nganya yurranda yunganka. Ngayu wawu jirray yurranda kadanka. ¹¹ Ngayu wawu yurranin nyajinka. Ngayu wawu yurranda help dajinka, yurranga wawu junkurrji-bunganka Godunku.

¹² Ngayu yurranda kadanka, ngana junkurr Jesusandamun dajiwanka, ngana Jesusanda milka-jananya, and wukurrinya. Yinyamundu yurra ngayku wawu junkurrji-bungal, and ngayu yurranga wawu junkurrji-bungal.

¹³ Ngayu yurranda Christian-warranda yanyu kuku balkanka. Ngayu ngadiku kadanyaku yurranda, yamba junjuynju nganya kirin, ngayu murruji kadan. Ngayu yurranda help dajinka, junkurrji-bunganka Godunku, yala ngayu dajin bamanda Gentile-warranda yindu-yinduymbu.

¹⁴ Godungku balkan ngaykundu, "Yundu ngayku

kuku yirrkay bubungu yiringkurrku. Yundu jananda Greek-warranda kuku yirrkay, yalarrku jananda Greek-warra-karinda. Yalarrku yundu kuku yirrkay kanbalanda binal-binalba and kanbalanda binal-karinda.” ¹⁵ Yinyaynka ngayu yurranda townbu Rome yalarrku Godumu kuku yirrkanka.

Godumu kuku junkurrji.

¹⁶ Ngayu kari murru-kaday Godundumunku kukuku ngulkurrku. Ngayu munabuku bamanda balkal. Godumu kuku junkurrji, bamamu wawu ngulkurr-bunganka. Kaki bama Jesusanda milka-janay, and nyungun believeim-bungal, jananga wawu ngulkurrmalkuda. Yinya kuku ngulkurr kadan bamandarr Jew-warrantarr, yamba nyiku yalarrku bamanda yindu-yinduyumbu kadanda. ¹⁷ Godundumundu kukubu bama binal-bungal Godunku. Yinyamundu jana binalmal Godungku bamamu wawu ngulkurr-bungal. Nyulu jananga buyun-buyun kidal janawunmun wawumun, jana Jesusanda milka-jananya. Godundumundu kabanda balkal, “Kaki bama Jesusanda milka-janaykuda, and nyungun believeim-bungalkuda, jana wuljaljiku juranku bundaykuda.”

Bama wubulku buyunkuda.

¹⁸ Bamamu wawu buyun bajaku. Jana buyunmal baja, buyunmal baja. Yinyamundu jana bama yindu kiril Godundumunku kukuku manubajaka binalmanka. Yinyaynka God kuli-kaday jananka. ¹⁹ Bama binal Godunku.

Godungku jananin binal-bungan nyungunkuku, yamba jana nyungun bayjal. Yinyaynka Godungku jananin punishim-bungalkuda. ²⁰ Jakalbamunnyurr nyikurrku bamangka nyajin wubulku Godungku balkan. Yinyarrinyangka jananin milka-dalkay-manin God junkurri bajaku, manubajaku bunday. Bamangka God kari nyajin, yamba jana nyungunku binalman, nyulu wubulku balkanya. Yinyaynka jana kari balka, “Ngayu binal kari Godunku.” ²¹ Bama Godunku binalkuda, yamba jana nyungun bayjal, kari buyay-manil. Jana nyungun kari thankim-bungal. Yinyaynka jana kari junkaynjaku milkabu wukuril, jana kiru-karimalkuda. ²² Jana balkal, “Ngana dukul ngalu-ngalu,” yamba jana ngangkal-ngangkal bajaku. ²³ God kari bajaku wulay yala bama wulay. Bamangka nyungun kari buyay-manil baja, yamba jana ngurma mulkaynji junjuy-junjuy balkal jukumun. Jana ngurma dikal, ngurma minya, ngurma jarba, ngurma bama balkal jukumun. Jana yinyarrin ngurma-ngurma buyay-manilda, God kari.

²⁴ Jana ngangkal-ngangkalmanya, Godungku jananin bawan. Yinyamun jana janangaku buyunku way wukurin. Jana kalngarman, yaykarrku buyunman baja. ²⁵ Jana Godundu kari milka-janan baja, nyungun kari believeimbungan baja, yamba jana jurrilku believeimbungan. Godungku junjuy-junjuy wubulku balkan. Jana yinya junjuy-junjuy buyay-manin, yamba jana God kari buyay-manin. Ngana Godku wuljaljiku buyay-mana. Yinya manuba-

jakuda.

²⁶ Bamangka buyun bajaku balkanya, Godungku janandin bawankuda. Jana manyarr-karrangka jananga dunyu bawanya, kalngarmanya yinduynji jalbunji. ²⁷ Yalarrku jana dunyu-karrangka jananga manyarr-karra bawanya, kalngarmanya yinduynji dingkaranji. Dingkar-dingkar yinduynji dingkar-dingkaranji wunanya. Yinyaynka Godungku janandin punishim-bungan, jana buyunmanya.

²⁸ Bamangka wawu kari God manubaja milkabu wukurrinya, nyulu janandin bawan. Nyulu janandin yungan, yalaman, “Balu jana buyunmarika.” Yinyamun jana buyun-buyunku milkabu wukurrin, yarbarrka buyunmankuda. ²⁹ Jana kajaka buyunman. Jana jumbunmanya, ngura-nyajiwanya, jana mala-wukurrinya, kuniwanya, kanbal yarkinkaku kuninya. Jana bamanka wawu-karimanya, janandin binda-damanya, manubu-wundinya, jurril-bunganya. ³⁰ Jana kuku buyun balkanya yinduynku, Godunku wawu kari bajaku. Jana bulmbuy bajaku, janaku buyaymanijinya. Jana milkabu wukurrinya buyunmanka. Jana ngamundu, nganjananda kari milka-jananya. ³¹ Jana buyunmanya baja, jananga promise kari kujinya. Jana kanbalanka kari manun-manunmanya, kanbalanka kari jiba-badinya. ³² Godundumundu kabanda balkal bamangka yalaku buyun balkanya, jana must wulay. Jana yinyaynka kukuku binal, yamba jana still yalaku buyun-damal baja. Kaki yindu-yindu yalaku

buyunmal, yinyarrin kanbal jananka wawurr-wawurmal. Yinya buyun bajakukuda.

2

Godungku bama wubulku judgeim-bungal courtcasemunbu.

¹ Yundu nguba bama nyuyal buyun-buyunku. Yundu nguba balkal, “Jana buyun bajaku.” Kari. Yundu kari yalamaka. Yundu yalarrku buyunman. Yinyaynka yundu yindu-yindu kari bajaku nyuya. Kaki yundu bama nyuyal buyun-buyunku bundandanya, yamba yundu yalarrku buyun-buyunku bunday, yundu yalarrku malajikuda Godundumunbu courtcasemunbu. Yinyaynka nyulu yunun punishim-bungalkuda.

² Kaki Godungku bama punishim-bungal buyun-buyunku, ngana binal yinya junkay. Nyulu ngananka binal bajaku. ³ Ngayku jawun, yundu yindu-yindu nyuyal buyun-buyunku, yamba yundu yalarrku buyunmal. Yundu nguba milkabu baykal, “Godungku nganya kari punishim-bungal buyunmanya, bama yinduku.” Kari bajaku. Yundu Godundumun kari warri. Nyulu yunun yalarrku punishim-bungal buyun-buyunku.

⁴ Yundu nguba binal God kari jinbalku kuli-kaday, nguba binal wanyurrinku nyulu manun-manunmal yununku, yamba yundu nguba kari take a notice-bungal, yinya bayjalkuda. Nyulu manun-manunman yununku, nyulu waitmalmanya yundu jurrkijinka buyun-buyunmun. Yinyaynka nyulu yunun kariku punishim-bungan. ⁵ Yamba

yundu milka-kari bajaku, dukul-dandi bajaku. Yundu buyun-buyun wukurril-wukurrinya, yundu God kuli-kaday-manil. Nyulu baja-burraymal manun-manunmanka yununku. Yundu buyun-buyun wukurril-wukurrinya, and Godundu kari mambarrijinya, nyulu juma kaday, bama wubulku courtcasemunbu wundil. Yinyamun nyulu yunun yaykarrdaku punishim-bungal yunuwunku buyun-buyunku. Ngana binal yinya junkay. ⁶ Kaki ngana ngulkurrku bunday Godunku, and nyungun wukurril, nyulu ngananin ngulkurrduku kujil. Yamba jana bama yarbarra buyunmalmal, nyulu yinyarrin yaykarrdaku punishim-bungalkuda. ⁷ Kanbal bama ngulkurrku bundandayda, jana God wawurr-wawurr-bunganka, and nyungunji wuljaljiku bundanka. Yinyaynka Godungku jananga wawu wuljaljiku juran-bungal, nyungunji bundanka. ⁸ Yamba kanbalda bamangka Godumu junkayku way wawu kari wukurrinka, jana janangaku buyunku way wukurrinka. Yinyaynka God kuli-kaday jananka, jananin yaykarrdaku punishim-bungal. ⁹ Jana yinyarrin bama buyunmanyalu, Godungku jananin wubulku buyun-damalkuda. Yinyaynka bama wubulku milka-bujarmalkuda. Nyulu bama Jew-warra jarra jirray buyun-damal, kanbalanka. ¹⁰ Yamba kanbal bama junkayku bundandanya, Godungku jananin milka-marri-bungal, jananin ngulkurrduku kujil. Nyulu wawurr-wawurrmal jananka. Nyulu bama Jew-warra and bama yindu-yindu ngulkurrduku kujilkuda. ¹¹ Godungku bamanda wubulimbaku

yala-karrajiku balkal. Nyulu junkayku bunday bamanka wubulkuku. Nyulu kari bulu-durayku bunday bamanka kanbalka. Kari. Nyulu manubajaku bunday.

¹² Godungku Mosesanda nyungu law dajin, bama-manda Jew-warranda dajinka. Jana buyunman, jana yinya law kari wukurrinya. Yinyaynka Godungku janandin punishim-bungalkuda. Kanbal bama Jew-warra kari, jana ngangkal-ngangkal Jew-warrantamunku lawku. Yamba Godungku janangan yalarrku punishim-bungal, buyun-buyun-damanya. ¹³ Nguba bama nyubun Jew-warrantamunku lawku binalmal, yamba nyulu law kari wukurril. Godungku yinya bama kari bambal ngulkurr. Yundu kari ngulkurrmal, lawku binalmanya. Yundu ngulkurrmal, law wukurrinya. ¹⁴ Kanbal bama Jew-warrantamun kari. Jana binal kari Jew-warrantamunku lawku, yamba jana nguba ngulkurrmanka. Yinyaynka jana nguba ngulkurrmalmal yala jana law wukurril-wukurrilkuda. Yinya yala Godungku nyungu law janawunbu wawungu balkan, jana wukurrinya. ¹⁵ Kaki bamangka law wukurril, yamba binal kari lawmunku, ngana binal Godungku law janawunbu wawungu balkan. Kaki jana wawu-dudaji buyun-buyunku, ngana binal Godungku kukubu balkal-balkal janawunbu wawungu. Kaki jana junkayku bunday, jana kari wawu-dudaji. ¹⁶ Jumanya Godungku Jesus Christanda balkal bama wubulku jakalba nyungundu janay-maninka. Nyulu janawunbu dukurrbu, wawungu nyajilda. Nyulu binal buyun-buyunku and ngulkurr-ngulkurrku

janawunbu wawungu, dukurrbu. Yinyamundu nyulu balkal wanju bubungu ngulkurrbu dungay, and wanju bubungu buyunbu dungay. Yinya Godumu kuku ngayu yurranda yirrkanyirrkayda.

Godungku nyungu law dajin Jew-warranda.

¹⁷ Yurra Jew-warra balu yurra Godumu kurrbar. Yurra yurra-karrajiku balkaway, “Godungku nyungu law nganandaku dajin, yinyaynka ngana yalada.” ¹⁸ Yurra Godundumunku wayka binalkuda. Lawmundu yurranin binal-bungan Godundumunku waymunku. Yinyaynka yurra binal wanyu ngulkurr and wanyu buyun. ¹⁹ Yurra yurra-karrajiku bulmbuyku balkaway, “Ngana baralka Godundumunku binal bajaku. Ngana yala light bamanka yinyawuyunku nguwwulnguwwuldurr dungan-dungay.” ²⁰ Yurra yurraku bulmbuynjuku balkal, “Kanbal bama binal kariku Godunku. Ngana janandin binal-bungalkuda.” Yurra balkal baja, “Ngana janandin binal-bungal, Godungku nyungu law nganandaku dajinya. Ngananga kuku Godundumun, manubajakuda.” ²¹ Yurra bama yindu-yindu binal-bungal, yamba yurraku kari binalmal. Yurra kuku yirrkay, “Kari junjuy-junjuy ngaki, kari wurrmaymaka.” Yamba yurra yurraku wurrmay-baka. ²² Yurra kuku yirrkay, “Kari kalngarmaka.” Yamba yurra yurraku kalngar-baka. Yurra balkal, “Ngana mulkaynka idolku wawu kari bajaku.” Yamba yurra mulkay idol ngakil Dubundumun

bayanmun templemun. ²³ Yurra bulmbuy lawmunku, yamba yurra God murru-kaday-manil, yurra law dumbarrinya. ²⁴ Godungku balkan nyunguwunbu kabanba,

“Jana Gentile-warrangka yurrangan Jew-warra nyajil buyun-damanya, jana buyun balkal Godunku.”

²⁵ Yurra Jew-warrangka yurrangaku yulban yakal, brandim-bungal, milbinka yurra Godumu bama, Jew-warrakuda. Kaki yurra Godumu law wukuril, yinya ngulkurr. Kaki yurra law kari wukuril, yurra wumbabuku yulban yakal, brandim-bungal. Yurra yala Gentile-warra. Jana yulban kari yakal. ²⁶ Bama Gentile-warra, jana janangaku yulban kari yakal, kari brandim-bungal yala Jew-warrangka. Yamba jana nguba Godumu kuku wukuril. Kaki jana yalaku bundanday, Godungku balkal, “Jana yala ngayku bama Jew-warra.” ²⁷ Jana bama Gentile-warra Godundumunji kabanji kari. Yamba jana nguba yurrangan Jew-warra nyajil buyun-marinya. Yinyaynka jana yurrangan murru-kaday-manil. Jana Godundumunji lawmunji kari, yamba jana law wukuril. Yurra Jew-warra Godundumunji lawmunji, yamba yurra karikuda wukurilkuda. ²⁸ Wanju nyulu Jew bajakulu? Yala nyulu Jewkuda, nyulu janandamun balkajinya? Kari. Yala nyulu Jewkuda, nyulu yulban yakajinya, brandim-bungajinya? Kari bajaku. Nyulu bama wanya Jew bajakulu? Nyulu yalaku yanyu. Nyulu Godumu law dukulbukulu kuji, nyulu yalarrku must wukurrika. Yulban yakajinya nyungun kari Jew-bungal. ²⁹ Yundu

kari bama Jewmal, yulban yakajinya. Yundu Jewmal dukurrbu. Kaki yundu Godumu law dukurrbu kujil, and wukurri, yundu Jew bajaku. Godundumundu Wawubu yunu junkurr dajil, wukurrinka. Yinyamun Godungkuku yunun buyay-manil, bamangka nguba kari.

3

¹ Yurra nguba yurraku babaji, “Ngulkurr ngana bamandamun Jew-warrandamun balkajin? Yala ngulkurr ngana yulban yakal, mark bawanka?” ² Yuwu, ngulkurr yurra Jew-warrandamun balkajin. Jakalbaku Godungku nyungu kuku dajin Jew-warranda. ³ Godumu kuku manubajakuda. Kanbalda Jew-warrangka Godumu law kari junkaynjaku wukurri. Yamba yinyamundu God kari buyun-daman. Kaki jana Jew-warrangka Godumu kuku kari wukurri, God still manubajaku bunday, nyulu nyungu promises kabanba still kujilkuda. ⁴ God kari jurrilmal. Ngana bama jurrilmal, yamba God kari bajaku. Godundumundu kabanda yalaku balkal,

“Yunu kuku manubajakuda. Kaki bamangka yunundu balkal, ‘Yundu jurril,’ and yunun courtcasemunbu wundil, jana binalmal yundu jurril kari. Jana binalmal yundu manubajakuda.”

⁵ Yundu nguba yunduku balkal, “Ngulkurr ngayu buyun-damal, yinyamun bamangka nyajil Godku ngulkurrkuda.” Yundu nguba yalarrku balkal, “Godungku nganya kari punishim-bunga ngaykuwunku buyun-buyunku. Kaki ngayu kari

buyun-damanyaku, bamangka kari nyajinyaku Godku ngulkurr.”⁶ Kari. Yala kari bajaku. Kaki Godungku buyun-buyun bayjal, nyulu bama can't courtcasemunbu wundil, nyuyanka buyun-buyunku.

⁷ Yundu nguba yunduku balkal, “Ngulkurr ngayu jurrilmal. Kaki ngayu jurrilmal, bamangka nyajilda Godku manubajamalkuda. Yinyaynka nyulu nganya kari nyuya jurrilmanya.” Kari. Yala kari. ⁸ Kanbalda bamangka balkal ngayu yanyunku kukuku buyunku binal-bungal. Jana yalamal, “Kaki ngana buyun-damal, ngana bamanda milbil Godku ngulkurrkuda. Yinyaynka ngana should yaykarrdaku buyun-dama, bamangka nyajinka Godku ngulkurrkuda.” Kari. Ngayu kari yalaku bama binal-bungal. Jana kanbalda nganya nyuyanya yinyaynka kukuku, Godungku janangan buyun-damalkuda. Ngana binal yinya junkay.

Bama wubulku buyun, ngulkurr yamba-kari.

⁹ Yalada. Ngayu Jew-warranda babaji, “Kuda Godungku balkal bama Jew-warra jarra ngulkurr bamanka yindu-yinduynku? Kuda bama Jew-warra Godumuku kurrbar?” Kari bajaku. Bama wubulku buyun. Ngana wubulku buyunmankuda. ¹⁰ Godundumundu kabanda balkal,

“Bama wubulku buyun, yamba-kari ngulkurrku bundanday. ¹¹ Bama yiringkurru binal kari Godunku. Jana wubulku wawu kari kunamanka Godunji, nyungun

buyay-maninka. ¹² Bama wubulku Godundumun jurrkijinkuda. Jana buyundamankuda. Jana wubulduku buyunbuyun wukurriil, baral ngulkurr kari wukurriil baja. ¹³ Bamamu kuku buyun yala minya kabunguy. Jana kukubu jurriil-bungalkuda. Janawundu kukubu kulijingka bama buyun-damal yala jarbangka kulijingka bama baykal, buyundamal. ¹⁴ Jana kukubu bama yukil, dirra-bakamal. Bamanka wawu kari bajaku. ¹⁵ Jana jinbalku kuli-kaday, bama yarkinkaku kuninka. ¹⁶ Jana yiringkurrku dungay, bama buyun-damal-damal. Jana kuli dajil yiringkurrku. ¹⁷ Jana binal kari ngulkurrku bundanka. Jana kari wawu-ngulkurr. God wawu jana jawunjawunku bundarinka, yamba jana wawu kari. ¹⁸ Jana Godunku wawu kari, nyungundu kari milka-janay.”

Yinya kuku Godundumundu kabanda balkal.

¹⁹ Ngana binalda Godundumundu lawbu balkal-balkal jananka bamanka nyungu law wukurrinka. Yamba bamangka Godumu law can't wukurriil. Ngana wubulku buyunman, wubulduku nyungu law dumbarrin. Ngana wubulku jakalba Godundu must janay, yalamaka, “Ngayu buyunman, law dumbarrinya.” ²⁰ Bama kari ngulkurrmal, nyulu Godumu law wukurrinya. Kari. Bamangka kari bajaku Godumu law wukurriil. Ngana wubulku buyunman. Yinyaynka Godungku nyungu law dajin bamanda. Nyulu dajin,

bamangka nyajinka jana buyunmanya, nyungu law dumbarrin-dumbarrinya.

Wanjarrku Godungku bama junkay-bungal?

²¹ Yuwu, bamangka wubulduku Godumu law dumbarrin. Yinyaynka lawmundu bama kari ngulkurr-bungal. Yamba nyiku Godungku walu-yindu way bamanda milbinka, bama junkay-bunganka. Mosesangka and prophet-prophetangka ngadiku kuku balkan yinyaynka waymunku. Yinya kuku manubajamaynda. Ngana nyajilda Godungku bama kari ngulkurr-bungal buyun-buyunmun, jana law wukurrinya. Kari. Ngana nyajilda nyulu Jesus Christ yungan, ngananin ngulkurr-bunganka. ²² Kaki ngana Jesus Christ believeim-bungal and nyungundu dajiji, Godungku ngananin kari nyuyal nganawunku buyun-buyunku. Ngana kari buyun-buyunjiku janay jakalba Godundu. Bama Jesusanda milka-jananya, believeim-bunganya, jana ngulkurrmal, bama Jew-warra and bama Jew-warra kari. ²³ Bamangka wubulduku buyundaman. Yinyaynka ngana ngami-ngamiman Godundumun. Ngana kari bajaku ngulkurr yala Godnguy. ²⁴ God ngulkurr bajaku. Nyulu ngananka manun-manunmanya, nyulu ngangan ngulkurr-bungal buyun-buyunmun. Ngana kari bajaku workmaniji, buyun-buyun kidanka nganandamun. Ngana Jesus Christanda milka-jananya, nyulu nganawunku buyun-buyunku milka-wulay, ngananga wawu ngulkurr-bungal. Yinyaynka ngana kari buyun-buyunjiku janay jakalba Godundu. ²⁵ Godungku Jesus Christ

dajin, wulanka, ngananga buyun-buyun ki-danka. Kaki ngana nyungundu milka-janay, ngana buyunjiku kari bunday. Yinyamundu Godungku ngananga wawu ngulkurr-bungal buyun-buyunmun. Ngadiku Godungku bama kari jinbaldaku nyuyan buyun-buyunku, nyulu Jesus Christ kariku yunganya. ²⁶ Nyiku nyulu nyungun yungan, bamanda milbinka nyulu junkayku janay buyun-buyunku. Nyulu Jesus yungan, milbinka nyuluku ngulkurr. Nyulu milbinka bama yalarrku ngulkurrmal, jana Jesus Christanda milka-jananya.

²⁷ Yalada! Yala ngana bulmbuymal, ngananga wawu ngulkurrmanya? Kari bajaku! Yala nganawundu workmundu ngulkurrdu ngananin ngulkurr-bungan? Kari. Yala lawmundu nganangan ngulkurr-bungan? Kari. Lawmundu wawu ngananga kari bajaku ngulkurr-bungal. Yala ngana wanjarrmalda, ngulkurrmanka? Ngana nganaku dajijika Jesusanda, milka-janay. Nyuluku ngananga wawu ngulkurr-bungalkuda. ²⁸ Yinyaynka ngayu bakkal baja, "Bamandamundu workmundu ngulkurrdu jananin kari ngulkurr-bungal buyun-buyunmun. Lawmundu yalarrku bama kari ngulkurr-bungal. Yamba jana Jesus Christanda milka-jananya, jana ngulkurrmalkuda buyun-buyunmun." ²⁹ Nyulu God Maja bajaku bamanka wubulinkaku. Nyulu Maja Jew-warranka, nyulu yalarrku Maja yindu-yinduynku, Gentile-warranka. ³⁰ Nyulu God nyubunku. Kaki bamangka Jesus believeim-bungal, and janaku nyungundu mambarriji, Godungku jananga

wawu ngulkurr-bungalarrrkukuda. Bama Jew-warra, and bama Gentile-warra. ³¹ Lawmundu bama kari ngulkurr-bungal buyun-buyunmun, yamba ngana law kari bawa. Kari. Lawmundu bama binal-bungal janawunku buyun-buyunku. Yinyaynka ngana must law wukurrika, kari bawa.

4

Kuku nganjananka Abrahamanka.

¹ Yalada. Ngayu balkankada Abrahamanka. Ngana Jew-warra wubulku Abrahamandamun. Nyulu ngananga nganjan ngadimunku.

² Wanyurrinku Abraham ngulkurrman? Kuda nyulu ngulkurrman, nyulu law wukurrina? Kari. Kuda nyulu ngulkurrman, nyulu work ngulkurr balkanya? Kari. Yala kari. Abraham ngulkurrman, nyulu Godundu milka-jananya, believeim-bunganya. Yinyaynka nyulu kari bajaku bulmbuyman Godundumunbu miyilba. Godungkuku Abraham ngulkurr-bungan, Abrahamandamundu workmundu kari.

³ Godundumundu kabanda yalaku balkal, “Nyulu Abrahamangka God believeim-bungan, milka-janan. Yinyaynka Godungku nyungu buyun-buyun kidankuda. Yinyamun nyulu kari buyun-buyunjiku bundan.”

⁴ Kaki bama workmal, nyulu moneykuda manil. Nyulu nguba yalamal, “Ngayu yanyu money manin workmunku, yanyu present kari.” Kanbal bama yalaku milkabu baykal Godunku. Jana

balu jana ngulkurrmal Godundumunbu miyilba, jana junkayku bundanya. ⁵ Yamba bama yala kari ngulkurrmal buyun-buyunmun. Bama junkayku bundanya, jana kari ngulkurrmal Godundumunbu miyilba. Kari. Yala kari. Godungkuku bama ngulkurr-bungal, yinya bama Jesus Christanda mambarrijinya. Godungku nyungun kari ngulkurr-bungal nyunguwunku workmunku. Nyulu ngulkurr-bunganya, yinya yala present, kari workmunku. ⁶ Ngadiku Davidangka kuku balkan bamanka wawurr-wawurrku. Yinya bama kari ngulkurrman, nyulu junkayku bundanya. Kari. Nyulu ngulkurrman Godundumunbu miyilba, nyulu Godundu mambarrijinya. Yinyaynka nyulu wawurr-wawurrmankuda. ⁷ Davidangka yalaman, “Bama wawurr-wawurrman, Godungku jananga buyun-buyun kidanya. Jana wawurr-wawurrman, God buyun-buyunku milkawulanya. ⁸ Jana wawurr-wawurrman, Godungku janandin kari nyuyanya buyun-buyunku. Jana wawurr-wawurr, jana buyun-buyunjiku kari bundanya.”

Yinya kuku Davidangka balkan.

⁹ Yala-yala Abraham nyunguku yulban yakajin, Godungku nyungun bama Jew bamban. Yamba Davidangka kari Jew-warrankaku balkan. Kari. Nyulu yalarrku yindu-yinduyunku bamanka balkan. Godundumundu kabanda balkal, “Abraham ngulkurrman Godundumunbu miyilba, nyulu God kuku nyajinya.”

¹⁰ Abraham wanja-wanja ngulkurrman Godundumunbu miyilba? Nyulu ngulkurrman, nyulu

yulban yakajinjiku. Nyulu kariku bama Jew-man. ¹¹ Wawu ngulkurrmanyamun, Abraham nyuluku yulban yakajin. Nyulu yulban yakajin, milbinka, nyulu Godundu milka-jananya, and ngulkurrmanya Godundumunbu miyilba. Godungku nyungun ngulkurr-bungan, nyulu yulban yakajinjiku. Yinyamundu Abraham yala nganjan bamanga wubulbuku Godundu milka-janay. Kaki Godungku bama ngulkurr-bungan, Abraham yala jananga nganjan. Jana nguba kari yulban yakajin, nguba Jew-warra kari, yamba nyulu still yala jananga nganjan. ¹² Yamba nyulu yalarrku Jew-warramu nganjan. Nyulu kari jananga nganjanman, jana yulban yakajinya. Kari. Abraham jananga nganjanman, jana Godundu milka-jananya yala Abrahamangka ngadiku Godundu milka-janan.

Bamangka God believeim-bunganya, jana Godumu promise manil.

¹³ Ngadiku Godungku kuku dajin Abrahamanda. Nyulu yalaman, “Ngayu yunundu bubu jirray dajil. Ngayu yunundu dajil and bamanda wubulbuku yunundumun kaday.” Godungku yinya kuku Abrahamanda kari dajin, nyulu Godumu law wukurrinya. Kari. Nyulu Abrahamanda dajin, nyulu Godundu milka-jananya, and Godungku nyungun ngulkurr-bunganya. ¹⁴ Bamangka law wukurrinya, and work ngulkurr balkanya, jana kari ngulkurrmal Godundumunbu miyilba. Kaki lawbu ngananga buyun-buyun kidanyaku, ngana Jesus wumbabuku kuku nyajinyaku,

and yalarrku Godumu promise Abrahamanda yamba-karimanyaku. ¹⁵ Kaki law yamba-kari, ngana yinya law kari bajaku dumbarril. Yamba Godungku law dajinkuda. Yinyaynka ngana law yarbarrka dumbarril. Ngana law dumbarrinya, God kuli-kaday ngananka.

¹⁶ God manun-manunman, and promise dajin Abrahamanda, nyulu Godundu milka-jananya. Nyulu kari dajin, Abrahamangka law wukurrinya. Abraham ngananga nganjan yinyarrinyamu Godundu milka-janay. Abrahamamu promise yalarrku ngananga promise. Yinyaynka ngana God kuku nyajinya yala Abrahamangka, ngana Abrahamamu promise manil Godundumun. Godungku promise dajin bamanda yinyarrinyandaku Godundu mambarrijin, kari nganga bamanda yinyarrinyandaku law wukurri-wukurri.

¹⁷ Godundumundu kabanda promise balkan Abrahamanka. Yinyamundu kukubu yalaman, “Yundu nganjanmal bamanga walu-yindu walu-yinduymbu, bubuku yindu-yinduynku.”

Kaki bama yiringkurrku Godundu kaday yala Abraham, nyulu jananin wubulku nyunguwunbu bubungu wundil. Yinya promise manubaja, kuku Godundumun kadanya. Yinyayangka Godungku bama yarkinmun juran-bungal baja. Yinya God bamanka binal, jana balkajinjiku. Yinyaynka ngana binal nyulu Godungku kari jurril-bungal. ¹⁸ Godungku Abrahamanda balkan nyulu nganjanmal bamanga bubuku yindu-yinduynku. Yamba Abraham wulmankuda, bingajikuda. Nyulu kari

bajaku kangkal-kangkal manil baja. Bama waluyindu waluyindu nyungundumun kari bajaku kaday. Yamba Godundumundu kukubu balkan, "Bama yunundumun wubul bajaku kadari." Abrahamangka yinya kuku believeimbungankuda. ¹⁹ Abraham wulman bajaku, 99 years old. Nyulu wulman bajaku, nganjanmanka kangkalka. Yalarrku nyungu manyarr Sarah wulbunan bajaku, ngamumanka. Yamba Abrahamangka Godumu kuku kangkalanka believeimbungankuda. Nyulu kari nyulukunya yalaman, "Karibi." ²⁰ Abrahamangka kari Godundumunku kukuku balkan, "Nguba, nguba kari." Kari. Nyulu God kuku nyajinyarrkukuda. Yinyaynka nyulu junkurrjiman, God believeimbunganya. Nyulu God buyay-manin kangkalanka, kangkal balkajinjiku. ²¹ Abrahamangka nyulukunya yalaman, "God junkurrji bajaku. Nyulu nyungu promise kujilkuda. Nyulu jurril kari." ²² God binal Abrahamangka nyungun believeimbungan. Yinyaynka nyulu buyun-buyun kidan Abrahamandamun. Nyulu yalaman, "Yundu malaji karida, ngayu yunun karida nyuyal buyun-buyunku." ²³ Yamba Godungku yinya kuku kari kabanba balkan nyubunkuku Abrahamankaku. ²⁴ Kari. Yinya kuku yalarrku ngananka. Godungku Maja Jesus juranbungan baja yarkinmun. Kaki ngana yinya believeimbungal, and nganaku Jesusanda mambarriji, Godungku ngananda yalarrku balkal, "Yurra malaji kari buyun-buyunku," yala nyulu Abrahamanda balkan. ²⁵ Jesus

wulan nganawunku buyun-buyunku. Nyulu juranman baja, ngananin ngulkurr-bunganka Godundumunbu miyilba.

5

Ngana ngulkurda Godundumunbu miyilba.

¹ Ngana Jesusanda milka-jananya, believeimbunganya, ngana ngulkurrman Godundumunbu miyilba. Maja Jesus Christ wulanya ngananka, ngana Godunji jawun-jawunku bundarikuda.

² Jesus ngananka wulanya, ngana Godumu jawunman. Ngana nyungun trustim-bungal, ngananin Godundu wundinka. Ngana wawurrwawurmalda, ngana binalmanya ngana wuljaljiku Godunjiku bundari. ³ Kaki bamangka ngananga kuli dajil, ngana kari kuli dajil baja. Kari. Ngana jankaku bundari Godundumundu junkurrdu. Yinyamundu troubledu ngananin binal-bungal junkurrji bundarinka troubleji. Yinyaynka ngana binalmal wawurrwawurrku bundarinka troubleji. ⁴ Kaki ngana jankaku bundari troubleji, ngana junkurrjimal buyun-buyunku. Kaki ngana junkurrjimal, ngana God trustim-bungal, ngananin juma nyungundu wundinka. ⁵ Kaki ngana God trustim-bungal, ngana kari milka-bujarmal, God ngananka wawumanya. Godungku nyungu Wawu nganawunbu dukurrbu walay-manin, ngananin binal-bunganka God ngananka wawu jirray.

⁶ Ngadiku ngana kariku God believeimbunganya, ngana kari junkurrji buyun-buyunku.

Ngana junkayku bundanka, yamba buyun-buyundu nganangan kajan. Yala-yalaku ngana buyunjiku bundandarin, Godungku Christ yungan, wulanka bamanka buyunku. ⁷ Bama wanju wulanka, bamanka ngulkurrku? Nguba bama yamba-kari. Nguba nyubun bama wulanka bamanka ngulkurr bajakaku. Nguba kari. ⁸ Ngana buyunjiku bundandarin, Christ wulan ngananka. Yinyaynka ngana binal God ngananka wawu jirray. ⁹ Christangka nyungu mula dajinya ngananka, Godungku nganangan kari nyuyal baja buyun-buyunku. Yinyaynka ngana binal nyulu nganangan kari bayanga yungal nyunguwunku courtcasemunku. ¹⁰ Ngadiku ngana Godunku wawu kari bajaku. Yamba nyungu kangkal wulanya, ngana Godumu jawunman. Ngana Godumu jawunmanya, nyulu ngananin yungal buyun-buyunmun, Christandamundu junkurrdu. Jesus Christ juranman baja. Yinyamundu nyulu ngananga wawu juranbungan, ngana wuljaljiku Godunji bundanka. ¹¹ Jesus Christangka ngananga wawu juranbungan. Yinyaynka ngana God buyay-manil, ngana Godunji jawunmanya Jesusandamundu mulabu.

Adam bula Christ.

¹² Ngadiku Adamangka buyun-daman, Godundu kari milka-jananya. Yinyaynka bama wubulku buyunmarin. Jana buyunmarinya, jana wularin. Nyiku bama wulan-wulari, jana wubulku buyunmarinya. ¹³ Ngadiku Adam bubungu bundandan, yamba Godungku nyungu

law kariku dajin bamanda. Yala-yala Moses kariku balkajin. Adamandamun time Mosesandarrku, time jirray. Law jananda kariku kadan, yamba jana still buyunmankuda. Jana malaji, yamba Godungku jananga buyun-buyun kari kabanba balkan, nyulu law kariku dajinya. ¹⁴ Adamandamun time Mosesandarrku, bama wularinda. Jana nguba kari Godumu kuku bayjan yala Adamangka bayjan, yamba jana still wularinda.

Nyulu dingkar Adam ngadiku, nyulu ngurman-guy yala Jesus Christ juma kadanka. Adamngarr jakalba balkajin, nyulu bama walu-yindubungan, buyun-daman, nyulu buyunmanya. Jesus Christ juma balkajin, nyulu yalarrku bama walu-yindubungan. Yamba nyulu janandin ngulkurr-bungan. ¹⁵ Bula bama walu-yindubungan, yamba bula kari yala-karrajiku. Godungku nyungu kangkal yungan, bamanda dajinka janawunku buyun-buyunku. Yinya yala kari Adam. Adamangka buyun-damanya, bama wubulku buyunmarin, and wularin. Yamba Jesus Christ wulanya, bama buyun wubulku ngulkurrmarin and juranmarin. God bamanka wawumanya, nyulu Jesus Christ jananda yungan. Jesus Christ bamanka wawu jirray, janandin ngulkurr-bunganka buyun-buyunmun. ¹⁶ Adamangka buyun-damanya, bama wubulku buyunmarin. Jana malajiman buyun-buyunku, wularinkuda. Yamba Jesus Christ yala kari. Nyulu bamanga buyun-buyun kidal, jana malaji karikuda. ¹⁷ Adamandamundu buyun-buyundu bama wulay-manin. Yamba Jesus Christangka

jananin juran-bungan baja. Yinyaynka jana wuljaljiku Jesusanji bundari, nyulu jananka wulanya.

¹⁸ Adamandamundu buyun-buyundu bama wubulku malaji-bungan. Yamba Jesus Christ wulanya, nyulu bama yungan buyun-buyunmun, jananga wawu juran-bungan baja. ¹⁹ Adam Godundu kari milka-jananya, bama wubulku buyunman, ngami-ngamiman Godundumun. Yamba Jesus Christ Godundu milka-jananya, bama ngulkurrman, muruman baja Godunji.

²⁰ Godungku Mosesanda law dajin, bamanda dajinka. Lawmundu bama binal-bungan wanyu ngulkurr, wanyu buyun. Yamba bamangka law kari wukurrinkuda. Jana yarbarrika dumbarrinkuda, buyunmankuda. Yamba God jananka wawu jirray, janawunku buyun-buyunku milkawulanka. Yinyaynka nyulu Jesus Christ yungan, bamanga buyun-buyun kidanka. ²¹ Buyun-buyun jarra junkurrji bamanka. Yinyamundu buyun-buyundu bama wulay-manin. Yamba God jarra junkurrji bajaku buyun-buyunku. Yinyaynka nyulu Jesus Christ yungan, bamanga wawu juran-bunganka, jana wuljaljiku juranku bundarinka.

6

Ngana buyun-buyunku wulanyaku, yamba juranku bundanday, Jesus Christanji kunamanya.

¹ Ngana binal God manun-manunmanka, ngananga buyun-buyun kidanka. Yamba ngana

kari kuku balka, “Ngana yarbarrka buyun-damanka, God yarbarrka manun-manunmanka, buyun-buyun kidanka.” ² Kari bajaku! Ngana Jesus believeim-bunganya, and kuku nyajinya, ngana kari buyun-damal baja. Jesus wulan buyun-buyunku. Yinyaynka ngana nyungun wukurrika. Nyulu ngananga buyun-buyun kidanya, ngana kari buyun-dama baja. Buyun-buyun ngananka karida majamal baja. ³ Yalaya ngana nganaku Jesusanda dajijin, jana ngananin banabu dukul-daman. Ngana banabu dukul-damajin, ngana nganaku dajijin Jesusanda, kunaman nyungunji. Ngana believeim-bunganya Jesus ngananka wulan, yinya yala ngana wulan nyungunji. ⁴ Wawu wulanyamun jana Jesus Christ nandan juljalba. Ngana banabu dukul-damajin, ngana kunaman Jesus Christanji. Yinyaynka ngana yala Christanji nandajin. Yinyamun Jesus Christ juranman baja, juljalmun wandin. Godundumundu junkurrdu nyungun wandi-manin, juran-bungan baja. Ngana kunamanya Christanji, ngana yalarrku yala nyungunji juranman baja, junkayku bundanka.

⁵ Kaki ngana kunaman Jesus Christanji, ngana yala nyungunji wulan, and nyungunji juranman baja. Yinyaynka ngana walu-yinduman, buyun-buyun kari wukurril baja. ⁶⁻⁷ Kaki bama wulay, nyulu kari buyunmal baja. Yinya yala ngana nganaku Jesusanda mambarrijin, nyungunji jukungu walngkan, nyungunji wulan. Wawu wulanyamun ngana kari buyunmal baja. Buyun-buyundu ngananin kari kajal baja, ngananka kari majamal baja. ⁸ Kaki ngana

Jesus Christanji kunaman, and nyungunji wulan, ngana binal ngana yalarrku nyungunji juranmal baja, junkayku bundanka. ⁹ Ngana binal nyulu Jesus Christ juranman baja, juljalmun wandinkuda. Yinyaynka ngana binal nyulu kari wulay baja. Nyulu junkurrjimankuda yarkinka. ¹⁰ Yinyaynka Dubungku nyungun kari milkabakal baja buyun-buyunku. Jesus majakuda buyun-buyunku. Nyulu juranman, wuljaljiku Godunji bundanka, nyungun wawurr-wawurrbunganka. ¹¹ Yurra yurraku milkabu wukurrika, yalamaka, “Ngayu kunamanya Jesus Christanji, ngayu nyungukuda bama. Yinyaynka buyun-buyundu nganya kari kajal baja. Ngayu Jesusanji juranku bundayda, God wukurrika.”

¹² Yurra buyun-buyun kari maja-bunga, kari wukurrika. Dubundu kari milka-janay, yurranguku way kari wukurrika. ¹³ Yurra yurraku kari Dubundu mambarrijika, buyun-damanka. Yurra marabu kari buyun-dama. Jinabu kari dungay, buyun-damanka. Dukuldu kari buyun milkabu wukurrika. Ngandalda kari dirra-bakamaka. Yamba yurra yurraku Godundu mambarrijika, yurra yala yurra Jesusanji yarkinmun juranamanya baja. Yinyaynka yurra marabu ngulkurr balka. Jinabu junkayku dungay, ngulkurrmanka. Dukuldu ngulkurr milkabu wukurrika. Ngandalda kuku ngulkurr balka. ¹⁴ Buyun-buyun karida maja yurranga, Jesusangka yurrarin yunganya lawmun. Jesusangka yurrarin ngulkurrbungan, lawmundu kari. Yinyaynka God manunmanunmal yurranka and yurranga junkurr dajil, junkayku bundanka.

Ngulkurr wukurrika.

¹⁵ Yamba yurra nguba balkalda, “God ngaykunku wawu jirray. Nyulu nganya yungan lawmun mukulmun. Yinyaynka ngayu buyun-buyun wukurkil baja.” Kari, yala kari. ¹⁶ Wanju yundu maja-bungal, Dubu or God? Kaki yundu yarbarrka buyun-damal, yundu Dubu maja-bungal. Kaki yundu Dubu wukurkil, yundu wawu yunu wulay-manil. Kaki yundu junkayku bundanday, yundu God maja-bungal. God wukurrinya yunun ngulkurr-bungal nyunguwunbu miyilba. ¹⁷ Ngadiku buyun-buyundu yurrangan kajanya, yurra slavesman Dubumu. Yamba ngayu God thankim-bungalda, yurra mumbarku milka-jananya Godundumunbu kukungu kanbalda yurrangan binal-bungan. ¹⁸ Dubu yurranga maja karida, yurra buyun-buyunmun yungajinya. God yurrangada majaman, nyulu yurranga junkurr dajinya, nyungun wukurrinka. ¹⁹ Ngayu yanyu kuku junkaynjaku balkal, yurra mumbarku binalmanka. Jakalbaku yurra Dubundu milka-jananya, yurra yarbarrka buyun-daman. Yamba yurra must Godunduda milka-janay, junkayku bundanka. Yinyamundu yurra God wawurr-wawurr-bungal.

²⁰ Yala-yala yurra buyun-buyun wukurrin, yurra Godumu baral ngulkurr kari wukurrin. Buyun-buyundu yurrangan kajan, yurra kari ngulkurrman Godundumunbu miyilba. ²¹ Wanyu yurra manin buyun-buyunmun? Yamba-kari bajaku! Buyun-buyundu yurranga junjuy-junjuy ngulkurr kari bajaku dajil.

Buyun-buyundu yurrangan murru-kaday-manil, yurranga wawu wulay-manil. ²² Yamba Godungku yurranin buyun-buyunmun yunganda. Buyun-buyundu yurrangan kari kajal baja. Yurra yurraku mambarrijinda Godundu. Yinyaynka Godungku yurrangan junkayku bunday-manil, yurra nyungunji wuljaljiku bundarinka. ²³ Kaki bamangka buyun-buyun wukurriil, jana wuljaljiku ngami-ngamimal Godundumun. Jana wularikuda. Kaki bama janaku Majanda Jesus Christanda dajiji, Godungku janandin juran-bungal, nyungunji wuljaljiku bundarinka.

7

Ngana binalmal lawmun manyarrinyunku.

¹ Ngayku jawun-karra, yurra lawmunku mukulku binal. Yurra binal bamangka jurandaku must law wukurrika. Wawu wulanyamun jana kari wukurrika baja, law kunbayda jananka. ² Lawmundu balkal manyarr must nyunguwunji dunyunji bunday, kari bawa, yinduynji dingkaranji bundanka. Yamba nyungu dunyu nguba wulay. Yinyamun manyarr kunbayda dunyundumun. Lawmundu nyungun kari kiril baja, yinduymbu dingkaranda marrymanijinka. ³ Nguba jalbumu dunyu juranku, yamba nyulu dunyu bawal, yinduynji dingkaranji bundanka. Yinya jalbu kalngarkuda. Yamba nyungu dunyu jakalbamunku nguba wulay. Yinyamun jalbu kunbayda dunyundumun, yinduymbu

dingkaranda marrymanijinka. Nyulu karida kalngarkuda. ⁴ Yinya yala yurra bama. Jakalbaku yurra law wukurrin, law yurranga majamanya. Yamba yurra kunbayda lawmun, yurra Jesus Christanji kunamanya. Nyulu wulan, yurra yala nyungunji wularin. Yinyaynka law yurranga maja karida. Yamba Jesus Christ yurrangakuda maja. Nyulu juranman baja, nganawunbu dukurrbu bundanka. Yinyamundu yurra junkurrjimal, Godumu work balkanka. ⁵ Ngadiku ngana nganangaku way wukurrin. Lawmundu nganangan binal-bungan wanyu ngulkurr, wanyu buyun. Yamba buyun-buyunku ngana wukurrin, ngulkurr kari wukurrin. Ngana buyun-daman baja, buyun-daman baja. Yinyanguy bama Godungku must bayanga yungal, jana buyun-buyun balkanya. ⁶ Ngadiku lawmundu ngananin kajan, yamba ngana yala Jesusanji wulanya, law ngananga maja karida. Ngadiku jana law kabanba balkan, wukurrin, junkayku bundanka. Yamba nyiku ngana law kari wukurril, junkayku bundanka. Kari. Nyiku Godumu Wawu nganawunbu dukurrbu bundandayda. Nyulu nganangan juru-kulbalda, junkayku bundanka.

Lawmundu ngananda milbin, wanyu ngulkurr, wanyu buyun.

⁷ Yala ngana balkalda law mukul buyun? Kari bajaku! Lawmundu mukuldu nganangan binal-bungal wanyu ngulkurr, wanyu buyun. Lawmundu balkal, “Kari jumbunmaka junjuy-junjuynku.”

Yinyamundu lawmundu nganya binal-bungan ngayu buyunman, jumbunmanya. Kaki lawmundu nganya kari binal-bunganyaku, ngayu kari binalmanyaku buyun jumbunmanka. ⁸ Yamba buyun-buyundu nganya manubu-wundin, nganya jurril-bungan. Ngayu lawmunbu nyajin bama kari jumbunmaka junjuynku. Yamba ngayu still jumbunman junjuy-junjuynku wubulkuku. Lawmundu nganya binal-bunganya, ngayu malajiman ngaykuwunku buyun-buyunku. Godungku law kari dajinyaku, bama kari binalmanyaku buyun-buyunku. ⁹ Ngayu karrkaykunya, ngayu lawku binal kari. Yala-yalabi ngayu buyun-buyunku binal kari. Yamba juma ngayu lawmunku binalman. Yinyamun ngayu binal buyun-buyun ngaykuwunbu dukurrbu. Lawmundu nganya binal-bungan ngayu malaji buyun-buyunku. Lawmundu binal-bungan ngayu wulanyaku buyun-buyunku. ¹⁰ Yalada. Lawmundu mukuldu bamanga wawu juran-bunganyaku, yamba yinyangka lawmundu nganya malaji-bungan, wawu ngayku wulay-manin, ngayu lawmun binalmanya ngayu buyunkuda. ¹¹ Buyun-buyundu nganya manubu-wundin lawmunku. Ngayu balu ngayku wawu juranmal, law wukurrinya. Yamba lawbu nganya malaji-bungan buyun-buyunku, ngayu law kari junkaynjaku wukurrinya. Yinyaynka lawmundu nganya binal-bungan ngayu wulanyaku.

¹² Yala, law mukul ngulkurrkuda, yalarrku Godumu kuku wubulku junkaykuda. ¹³ Ngayu wanyu balkal lawmunku? Yala ngayu balkal

lawmundu mukuldu ngulkurru ngayku wawu buyun-daman? Kari bajaku! Ngaykuwundu buyun-buyundu ngayku wawu buyun-daman. Lawmundu nganya malaji-bungan yinyaynka buyun-buyunku. Godungku law dajin bamanda, jana binalmanka jana buyun bajaku. Yinyamundu ngana binal, buyun bajaku bamanka buyunmanka.

Ngayu wawu ngulkurrmanka, yamba buyun-buyun balkal.

¹⁴ Ngana binal Godundumundu Wawubu law ngulkurr dajin bamanda. Yamba ngayu bama bajaku, junkurri kari, law mumbarabuku wukurrinka. Buyun-buyundu nganya kajan. Yinyaynka ngayu wuljaljiku buyun-buyun balkal. ¹⁵ Ngayu wawu ngulkurr wukurrinka, yamba ngayu buyun-buyun wukurril. Wanyurrinku baja ngayu yalaku bundanday? Ngayu wawu kari bajaku buyun-buyun wukurrinka, yamba ngayu still buyun-buyun wukurril. ¹⁶ Ngayu wawu ngulkurr wukurrinka, yamba ngayu buyun-buyun wukurril. Yinyamun ngayu milka-bujarmalkuda. Milka-bujarmundu milbil ngayu binal Godumu law ngulkurr, wukurrinyaku. ¹⁷ Buyun-buyun jarra junkurri ngaykunku. Buyun-buyun ngaykuwunbu dukurrbu bundandaykuda. Yinyamundu buyun-buyundu nganya mambarril buyun-buyun wukurrinka. ¹⁸ Ngayu bama bajaku, yinyaynka ngayu yarbarrka buyun-buyun wukurril. Ngayu jiraymal ngulkurr wukurrinka, yamba ngayku dukurr buyun. Yinyaynka

ngayu junkurri kari, ngulkurr wukurrinka.
¹⁹ Ngayu ngulkurr wukurrinka, yamba ngayu buyun-buyun wukurri. Ngayu wawu kari buyun-buyun wukurrinka, yamba ngayu still buyun-buyun wukurrilkuda. ²⁰ Ngayu wawu kari buyun-buyun wukurrinka, yamba buyun-buyun ngaykuwunbu dukurrbu bundandayda. Yinyamundu buyun-buyundu nganya mambarril buyun-buyun wukurrinka.

²¹ Ngayu yalaku, ngayu kajajin buyun-buyunbu. Ngayu ngulkurr wukurrinka, yamba ngayu buyun-buyun wukurrilkuda. ²² Ngayu Godumu kuku manubajabuku wukurrinka, ngayu mambarrijinya Godundu. ²³ Nyungu kuku ngaykuwunbu milkanga kaday, ngaykuwundu wawubu wukurrinka. Yamba ngaykuwundu bangkarrda kari bajaku wukurri. Yinya yala ngulkurr and buyun-buyun kunin-kuniway ngaykuwunbu dukurrbu. Yamba buyun-buyundu nganya mambarril buyun-damanka. ²⁴⁻²⁵ Ngayu wawu Godumu kuku wukurrinka, yamba ngaykuwundu bangkarrda buyun-buyun wukurri. Ngayu milka-bujarku bundaykuda. Wanjungku nganya yungal buyun-buyunmun? Buyun-buyundu ngayku wawu wulay-maninka. Wanjungku nganya junkurri-bungal, ngayu buyun-buyun kari wukurrinka baja? Jesus Christangkaku. Nyuluku nganya juran-bungal, nyuluku nganya junkurri-bungal, nyuluku nganya yungal buyun-buyunmun. Ngayu yinyaynka God buyay-manilkuda, thankim-bungalkuda.

8

*Godundumundu Wawubu nganangan
junkurrji-bungal buyun-buyunku.*

¹ Kaki ngana kunamal Jesus Christanji, Godungku nganangan kari nyuyal buyun-buyunku, nganangan kari bayanga yungal. ² Godungku nyungu Wawu ngaykuwunbu dukurrbu yungan, ngayu kunamanya Jesus Christanji. Yinyamundu Wawubu nganya yungan buyun-buyunmun. Yinyaynka wawu ngayku kari wulay baja. ³ Lawbu mukuldu nganangan kari bajaku ngulkurr-bungan, ngana law kari mumberabuku wukurrinya. Ngana yarbarrka buyunman. Yamba Godungku nganangan yungan buyun-buyunmun, nyulu nyunguku nyubunku kangkal yunganya. Jesus bamaman, yamba nyulu kari buyunman yala bamanguy. Nyulu wulan nganawunku buyun-buyunku. Yinyaynka buyun-buyundu nganangan kari kajal baja, ngana kari buyun-buyun wukurrinka baja. ⁴ Kari. Godundumundu Wawubu nganangan junkurrji-bungan buyun-buyunku. Yinyaynka ngana junkayku bundari yala Godundumundu lawbu mukuldu balkal. Ngana nganangaku way kari wukurrinya, ngana junkayku bundari. Ngana Godundumunbu Wawungu milka-janayda. ⁵ Kaki ngana nganangaku way wukurril, ngana buyun-buyunku milkabu wukurril yala bamangkaku. Kaki ngana Godundumunbu Wawungu milka-janay, and wukurril, ngana ngulkurrku milkabu wukurril yala nyuluku. God

wawurr-wawurrmanijida. ⁶ Kaki ngana nganangaku way wukurril, ngananga wawu wulari, and ngana bayanga dungari. Kaki ngana Godundumunbu Wawungu milka-janay, and wukurril, ngana wuljaljiku juranku bundari Godunji. ⁷ Kaki ngana nganangaku way wukurril, ngana Godunku wawu kari bajaku. Yinyaynka ngana Godundumunbu kukungu kari bajaku milka-janay, ngana buyunmanya. ⁸ Kaki ngana nganangaku way wukurril, ngana God kari bajaku wawurr-wawurr-bungal.

⁹ Yamba Godumu Wawu yurrawunbu dukurrbu bundanday. Yinyaynka yurra yurraku maja kari. Godumu Wawu yurrangakuda majaman. Kaki Jesus Christamu Wawu yurrawunbu dukurrbu kari, yurra Godumu kangkal-kangkal kari. ¹⁰ Ngananga bangkarr wulay, ngana buyunmanya. Yamba ngananga wawu juranku bunday, Jesus Christ nganawunbu dukurrbu walanya. Kaki Christ yunuwunbu dukurrbu bundanday, Godungku yunuwunku buyun-buyunku milka-wulaykuda. Yundu buyun-buyunmun Godundu jurrkijin, yunu wawu juranku bundandayda. ¹¹ Godundumundu Wawubu Jesus juran-bungan baja yarkinmun. Ngana buyunmanya, ngana wulay. Kari. Kaki Godumu Wawu nganawunbu dukurrbu bundanday, nyulu nganangan yalarrku juran-bungal yarkinmun.

¹² Yinyaynka ngana kari buyun-buyun wukurrika. Ngana majamaka nganawunkuku bangkar-rka, buyun-buyun kari wukurrinka baja. ¹³ Kaki ngana nganangaku buyunku way wukurril,

ngana wulaykuda. Buyun-buyundu nganangan bayanga yungal. Kari. Godundumundu Wawubu nganangan junkurr dajin, majamanka bangkarrka. Kaki ngana majamal nganawunkuku bangkarrka, and nganagaku way kari wukuril baja, ngana juranku bundari Godunji. ¹⁴ Kaki Godundumundu Wawubu nganangan juru-kulbal, ngana Godumukuda kangkal-kangkal. ¹⁵ Godundumundu Wawubu ngananin kari slave-bungan. Kari. Nyulu nganawunbu dukurrbu walanya, ngana kari yinyil-yinyilku bundari baja. Godundumundu Wawubu ngananin kangkal-kangkal-bungan. Yinyaynka ngana God nganjanku bambalda. ¹⁶ Godumu Wawu nganawunbu wawungu walan, balkanka ngana Godumukuda kangkal-kangkal. ¹⁷ Yuwu. Ngana Godumukuda kangkal-kangkal. Yinyaynka ngana junjuy-junjuy wubulku manil, Godungku Jesus Christanda juma dajil. Kaki ngana Jesus Christanji warrngkay yaluy bubungu, ngana yalarrku nyungunji Godundumunbu bubungu bundari. Nyulu yinyaymba maja bajaku, dayirr bajaku.

Godungku juma bubu ngulkurr-bungal.

¹⁸ Ngana nguba troubleji yaluy bubungu, yamba juma ngana Godunji yalbaynji heavenba bundari. Yinyaymba ngana troubleku bubuku milka-wulayda. ¹⁹ Yinyarrin junjuy-junjuy wubulku waitmalmalda, Godungku nyungu kangkal-kangkal wubulku junjuy-junjuymbu wubulimbaku milbinka. ²⁰ Jakalbaku Godungku junjuy-junjuy wubulku ngulkurr balkan. Yamba

bama buyunmanya, jana wubulku buyundaman. Yinyaynka Godungku yalaman, “Junjuy-junjuy wubulku buyunman.” Yamba junjuy-junjuy wubulku kari wuljaljiku buyunku bunday. ²¹ Kari. Junjuy-junjuy wubulku bubungu wulan-wulayda, kabumalmalda. Yamba juma Godumu kangkal-kangkal waluyindumal yala Jesus Christ. Yala-yala junjuy-junjuy wubulku yalarrku waluyindumal, kari kabumal baja, kari wulay baja. ²² Ngana binal junjuy-junjuy wubulku bubungu warrngkal-warrngkal yala jalbu warrngkal nyulu yirrngaji. Wubulku waitmalmalda, Godungku juma waluyindu-bunganka.

Godungku nyungu kangkal-kangkal ngulkurr-bungalarrkukuda.

²³ Yamba ngana yalarrku warrngkan-warrngkal, waitmalmalda. Godungku nyungu Wawu ngananda yungan, binal-bunganka ngana juma waluyindumalkuda. Yinyaynka ngana waitmalmal Godunku. Nyulu ngananin kangkal-kangkal-bungal, ngananga bangkarr jirakal-bungal. Yinyamun ngana kari bambaymal baja, kari wulay baja. ²⁴ Ngadiku ngana nganaku mambarrijin Jesusanda, ngananga wawu waluyinduman, yamba ngananga bangkarr kariku jirakalman. Ngana binal ngana juma bangkarr jirakal manil Godundumun, yamba ngana kariku manin. Yinyaynka ngana waitmalmalda Godunku. Kaki ngananga bangkarr jirakalmanyaku, ngana kari waitmanyaku baja. ²⁵ Juma ngananga bangkarr

jirakalmal, yinyamun ngana kari waitmal baja. Yamba nyiku ngana wawurr-wawurrku waitmal, kari baja-burray waitmanka.

²⁶ Yalarrku Godundumundu Wawubu nganangan junkurrji-bungal, ngana God warmbinji. Ngana binal kari Godundu mumbarku praymanka, yamba Godumu Wawu praymal ngananka. Nyulu nganawunbu wawungu bunday. Nyulu kari kukubu praymal, yamba kiraynjaku Godundu balkal.

²⁷ Godungku nganawunbu dukurrbu nyajil. Nyulu nyunguwunku Wawuku binalkuda. Nyulu binal wanyu nyunguwundu Wawubu nyungundu babajinka ngananka. Bula muruku milkabu wukuril. Godundumundu Wawubu babaji wanyu God wawu ngananka.

²⁸ Ngana binal, kaki ngana Godunku wawu jirray, nyulu nganangan ngulkurrduku kujilkuda. Nyulu nganangan kunjan nyungun wukurrinka. Kaki ngana trouble haveim-bungal, nyulu nganangan helpim-bungal troublemun, ngana nyungun wukurrinya. Nyulu ngananin ngulkurrduku kujil, ngana ngulkurr wukurrinka.

²⁹ Ngadiku ngana balkajinjiku, Godungku nganangan wangkanin nyungu kangkal-kangkalmanka. Nyulu nganangan yala-bungal yala Jesusku. Jesus Christ nyulu ngananga yaba, ngana nyungu yabaju-karra and jinkurr-karra.

³⁰ Yuwu, Godungku ngananin wangkanin nyungu bamamanka. Nyulu ngananin wangkanin, yinyamun nyulu ngananga wawu junkay-bungan buyun-buyunmun. Nyulu nganawunku buyun-

buyunku milka-wulaynda. Yinyaynka nyulu nganangan nyungundu wundil, nyungunji bundarinka, nyunguwunbu bubungu dayirriba.

Jesus Christangka milbil God ngananka wawu jirray bajaku.

³¹ Ngana binalda God ngananka wawu jirray. Yinyaynka nyulu nganangan ngulkurrduku kujil. Kaki Godungku nganangan ngulkurrduku kujil, wanjungku nganangan buyun-damal? Yamba-karikuda! ³² Godungku nyungu kangkal dajin, wulanka ngananka. Nyulu nyungu kangkal wawurr-wawurrduku dajin. Yinyaynka ngana binal nyulu yalarrku junjuy-junjuy wubulku ngananda dajil, ngananin helpim-bunganka. ³³ Godungku nganangan wangkanin nyungu bamamanka. Nyulu ngananga buyun-buyun kidan, yinyaynka kanbalda ngananin kari nyuyal baja buyun-buyunku. ³⁴ Wanjungku Godundu balkal nganangan bayanga yunganka? Yamba-kari! Jesus Christ wulan ngananka, yinyamun Godungku nyungun juran-bungan baja. Nyiku nyulu Godunji bundandayda heavenba. Yinyaymba nyulu Godundu baban-babajin ngananka. ³⁵ Jesus Christ ngananka wawu jirray. Wanyangka nganangan ngami-ngami-bungal nyungundumun? Yamba-karikuda! Ngana nguba troubleji. Nguba bambaymal. Bamangka nguba kuku buyun balkal ngananka, nguba kuli dajil. Jana nguba kuniwanka ngananji. Ngana nguba dakwuynji, money kari. Bamangka nguba nganangan yarkinkaku

kuninka. Yamba Jesus Christ ngananka wul-jaljiku wawu jirray. Yinyaynka ngana kari ngami-ngamimal nyungundumun. ³⁶ Ngadiku bamangka Godumu kuku kabanba balkan. Godundumundu kabanda balkal,

“Nganjin yunu bamamanya, jana nganjinin wul-jaljiku yarkinkaku kuninka. Nganjin yala minya sheep jana kuninka minyaka.”

³⁷ Bamangka nganangan nguba buyun-damal, yamba ngana God kari bawal. Ngana munabuku God wukurril, Jesus Christangka nganangan helpim-bunganya. Nyulu ngananka wawu jirraykuda. ³⁸ Ngayu binal ngana kari ngami-ngamimal Godundumun, Jesus Christ ngananka wawumanya. Ngana nguba wulay, nguba juranku bunday, yamba Jesus ngananka still wawu jirray. Jana angelangka, or dubu-dubungku nganangan kari ngami-ngami-bungal Godundumun. Kanbalda nganangan nguba buyun-damanka, yamba ngana kari milka-bujarmal nyiku or wunkun. Ngana binal Jesus Christ ngananka wawu jirraykuda. ³⁹ Ngana nguba kala-kalbay dungay, nguba wangkar-wangkar manjalba, nguba bada-bada jalunbu, yamba Jesus ngananka still wawu jirray. Godungku junjuy-junjuy wubulku balkan. Yamba yinyangka junjuy-junjuynju God kari kanbil ngananka wawumanka, Jesus ngananka wulanya.

Kuku Godundumunku bamanka Jew-warranka.

¹ Ngayu kari jurrilmal, ngayu Christamu bama. Godumu Wawu ngayku majakuda, nyulu ngaykuwunbu dukurrbu bundanday. Nyulu binal ngayu jurril kari. ² Ngayu manubajabuku balkal, “Ngayu jiba-badikuda ngaykuwunku jawun-karranka, jana Jesus Christ kari wukur-rinya.” ³ Ngayu milka-bujarku bunday jananka, Godungku janangan bada-bada bayanga yunganya. Ngayu wawu nyulu nganyaku yunganka buralba janawunbu. Jana ngayku jawun-karra, jana Jew-warra yala ngayu. Yinyaynka ngayu wawu jana Jesus wukurrinka. ⁴ Godungku Jew-warra wangkanin nyungu bamamanka. Nyulu janandin kunjan, nyungu kangkal-kangkalmanka. Nyulu nyungu junkurr jirray milbin jananda. Nyulu nyungu law dajin jananda. Nyulu jananda balkan wanjarrku nyungun ngulkurrduku buyay-maninka. Nyulu promiseimbungan, janandin ngulkurrduku kujinka. ⁵ Jew-warramu nganjan-karra ngadimunku Abraham, Isaac, Jacob. Nyulu Jesus Christ balkajin bubungu, nyulu bama Jewman. Jesus Christ maja jirray yiringkurrku. Ngana God buyaymana wuljaljiku.

⁶ Godungku bamanda Jew-warranda promise dajin nyungu bamamanka. Yamba kanbalda nyungun kari wukurrinya, jana nyungu bama kari. Yinyaynka Godumu promise jananka kari. Godumu kuku promise kari kunban. Bamanga ngamu, nganjan nguba Jew. Yamba yinyamundu kari nyungun Godumu bama-bungal. ⁷ Jana

bama Abrahamandamun kari wubulku Godumu kangkal-kangkalmun. Kanbalku. Godungku Abrahamanda balkan,

“Jana bama yunuwunmun kangkalandamun Isaacandamun, janaku ngayku bamamal.”

⁸ Abrahamamu yindu kangkal Ishmael, bama nyungundumun kari Godumu bamaman, jana Godumu promise kari believeim-bunganya. Godungku Abrahamanda promise dajin kangkalanka Isaacankaku, Ishmaelanka kari.

⁹ Godungku Abraham promiseim-bungan,

“Next year ngayu junkurr dajil yunuwunbu manyarranda Sarahanda, kangkal balkajinka nyungu.”

Bulanga kangkal Isaac balkajin, yinya kuku manubajamankuda.

¹⁰⁻¹³ Isaac yalbayman, Rebecca nyungu manyarrman. Juma Rebecca kulngkulman, waralji jambulji twinsmunji. Godungku Rebeccanda yalaman,

“Nyulu kangkal Esaungurr balkaji, kangkal Jacob kudamundu. Yamba Jacob majamal Esaunku. Yabaju majamal yabanka.”

Godundumundu kabanda balkan,

“Ngayu Jacobanka wawu jirray bajaku jarra Esaunkulu.”

Godungku yinya kuku balkan, bula balkajinjiku. Nyulu yinya kuku balkan bula ngulkurrmanjiku, yala buyunmanjiku. Yinyaynka ngana binal Godungku nyubunku wangkanin, nyungun wukurinka. Yamba nyulu Jacob kari wangkanin, Jacobangka ngulkurr balkanya. Kari. God waluyindu bamanka. Kaki nyulu bama wangkaninka

nyungun wukurrinka, nyulu wangkanilkuda. Nyulu kari wangkanil, jana ngulkurr balkanya.

¹⁴ Kanbalda nguba yalamal, “Nyulu God buyun, nyulu kanbal bama wangkaninya, kanbal kari.” Kari. Yala kari. Godku junkurrji, bama wangkaninka. ¹⁵ Yinyaynka nyulu Mosesanda yalaman,

“Kaki ngayu manun-manunmanka bamanka, ngayu manun-manunmal. Kaki ngayu jiba-badinka bamanka, ngayu jiba-badi. Ngayuku baja.”

¹⁶ Yinyamun kukumun ngana binalmal Godungku bama kari ngulkurrduku kujil, jana ngulkurr balkanya. Kari. Nyulu bama helpimbungal, nyulu manun-manunmanya jananka.

¹⁷ Godungku King Pharoahundu yalaman, “Ngayu yunun king-bungan, bamangka nyajinka ngayuku junkurrji bajaku. Yinyamun jana yiringkurrku binalda ngayuku Godkuda.”

¹⁸ Yinya manubajakuda. God manun-manunmal kanbalanka, jananin wangkanil nyungun wukurrinka. Yamba kanbal nyulu dukul-dandibungal, jana nyungun kari wukurrinka.

God kanbalanka kuli-kaday, kanbalanka manun-manunmal.

¹⁹ Yurra nguba yalamalda, “Kaki God yalaku, nyulu wanyurrinku bama nyuyal buyun-buyunku? Wanyurrinku jana malaji buyun-buyunku? Nyuluku jananin mambarril ngulkurr balkanka or buyun balkanka, nyulu janangan kari nyuyanyaku.” ²⁰ Ngana kari yalaku milkabu wukurrika. God junkurrjikuda. Ngana nyungun

kari murru-kanga. Nyulu nganangan balkan. Ngana kari nyungundu balka, “Yundu nganya wanyurrinku yalaku balkan?” ²¹ Yinya yala bamangka dish balkal bubumun claymun. Nyuluku decidemaniji wanyu dish nyulu balkanka. Nyulu nguba bubu clay manil, nguba nyubun dish mayika balkal, nguba yindu rubbishmunku balkal. Yamba nyuluku baja wanjarrmanka.

²² Godumu way yalaku. Nyuluku baja wanjarrmanka bamanda. God kuli-kaday bamanka buyunku, nyulu jananda nyungu junkurr milbinka. Nyulu janangan bada-bada bayanga yunganka, yamba nyulu kariku yungal. Nyulu jananka waitmal. Juma nyulu yungalkuda. ²³ Nyulu manun-manunman nyunguwunku bamanka, and nyulu waitmal-mal nyuluku milbijinka ngananda. Nyulu wawu ngana nyajinka nyulu ngulkurr bajaku, dayirr bajaku. Nyulu ngadiku nganangan wangkanin nyungu bamamanka. Juma nyulu ngananin nyunguwunbu bubungu dayir-rba wundil. ²⁴ Nyulu nganangan wangkanin nyungu bamamanka. Ngana kanbal Jew-warra, kanbal kari, yamba ngana wubulku nyungukuda. ²⁵ Godungku kuku balkan bamanka Gentile-warranka. Prophetangka Hoseangka Godumu kuku kabanba balkan. Nyulu balkan,

“Jakalbaku kanbal bama ngayku kari, yamba ngayu janandin ngayku bama bambalda. Jakalbaku ngayu jananka wawu kari, yamba ngayu jananka wawu jirrayda.”

²⁶ Nyulu Hoseangka yanyu kuku yalarrku kabanba balkan,

“Jakalbaku Godungku yurranda balkan, ‘Yurra ngayku kari bama.’ Yamba juma nyulu yurranda balkal baja, ‘Yurra ngaykukuda kangkal-kangkal. Ngayu yurranga God. Ngayu wuljaljiku juranku bunday.’”

²⁷ Ngadiku Isaiahangka yanyu kuku kabanba balkan,

“Jana Jew-warra wubulmarinkuda, wubul yala jukar jalunbu. Yamba bubanku Jew-warra ngayku bamamal, bubanku jirakalmal. ²⁸ Godungku bama yiringkurrku jinbal-daku punishim-bungal, nyulu kari ngad-angka waitmal.”

²⁹ Isaiahangka yalarrku kabanba balkan,

“Nyulu God junkurri bajaku. Nyulu kanbalku Jew-warra juran-bungan, kari wubulku. Nyulu kanbalamu wawu kari ngulkurr-bunganyaku, ngana wubulku wularinyaku yala jana bama ngadimunku townbu Sodom, townbu Gomorrah.”

Jew-warrangka law wukurrinka, janangaku wawu ngulkurrmanka.

³⁰ Ngayu yinya kuku milkanga-bungal yurranda. Jana bama Gentile-warra, jana Jew-warra kari. Jakalbaku jana God kari nubin, ngulkurrmanka. Yamba juma jana kanbal ngulkurrman, jana janaku mambarrijinya Jesusanda, nyungundu milka-jananya. ³¹ Yamba jana Jew-warrangka wadu-wadu yalaman, “Kaki ngana

law wubulku kujil, Godungku ngananga buyun-buyun kidal, ngananga wawu ngulkurr-bungal.” Kari. Jana can’t law wubulku wukurril. Kanbal law jana dumbarrin. Yinyaynka jananga wawu kari ngulkurrman. ³² Jana Godumu way kari warrmba-bungan. Jana law wubulku wukur-rinka, balu jana ngulkurrmal, jana junkayku bundanya. Yamba Godumu way yalaku: Kaki ngana ngulkurrmanka, ngana nganaku mambarrijika Jesusanda, nyungunduku milka-janay. Yinyamun God nganawunku buyun-buyunku milka-wulay. Jesus bubungu bundandan, jana Jew-warrangka kari believeim-bungan nyulu Godumu kangkal. Jana nyungun kari believeim-bungan, nyulu buyun-buyun kidanka. Jesus yala kulji jirray jananda. Jana jurrngajin, yala kulji nyungundu, jana nyungun warmbinya. ³³ Godundumundu kabanda balkal,

“Ngaykuwunbu townbu Zion ngayu Jesus Christ yijarrin. Nyulu yala kulji bama jurrngaji. Kaki bamangka nyungun warmbil, yinyarrin bama yala jurrngaji nyungundu, jananga wawu wulaykuda. Yinya yala jana bubungu daraykuda. Kari. Kaki bamangka nyungun believeim-bungal, jananga wawu juranmalkuda. Godungku janandin kari manubu-wundil.”

10

Ngayu Godundu babaji Jew-warranka.

¹ Ngayku jawun-karra, ngayu wawu Godungku Jew-warramu buyun-buyun kidanka. Ngayu

yarbarrka Godundu baban-babaji jananka.
² Ngayu binal jana God wukurrinka, yamba jana nyunguwunku waymunku binal kari. ³ Jana kari binalmanka Godungku Jesus Christ yungan, wulanka, ngananin ngulkurr-bunganka. Jana law mukul wukuril, ngulkurrmanka. Yamba yinya Godumu kari way, janangaku way. Jana wawu kari Godundu milka-jananka, wawu kari Godumu way wukurrinka, ngulkurrmanka.
⁴ Jesus Christ bubungu kadan, law mukul kunbay-maninka. Yinyamun bamangka law mukul kari wukuril baja, ngulkurrmanka. Kari. Kaki bama janaku mambarriji Jesusanda, and nyungundu milka-janay, Godungku janandin ngulkurr-bungalkuda.

God wawu bama wubulku nyungundu mambarrijinka, nyulu janandin juran-bunganka.

⁵ Mosesangka kabanba balkan,
 “Kaki bamangka law mukul wubulku wukuril, jana wuljaljiku juranku bunday.”
 Yamba wanjungku law mukul wubulku wukuril? Yamba-karikuda! ⁶ Godungku bamanga wawu ngulkurr-bungal, jana Jesus Christ believeim-bunganya, kari warmbinya. Yinyaynka ngana kari balka, “Wanju wangkar dungay, Jesus Christ bada wundinka heavenmun?” Kari. Ngana binal, nyulu kadankuda. ⁷ Ngana yalarrku kari balka, “Wanju bada-bada dungay, Jesus Christ wangkar-wangkar wundinka, juran-bunganka baja?” Kari. Ngana binal, nyulu yarkinmun juranmankuda. ⁸ Godundumundu kabanda

wanyu balkal? Nyunguwundu kabanda yalaku balkal,

“Yurra binalkuda kukuku Godundumun. Yinya kuku duray-duray kari, easy-bala binalmanka. Yinya kuku balka, believeim-bunga.”

Yinya kuku Jesus Christanka, nyungun believeim-bunganka. Nganjin yinya kuku yiringkurrku yirrkay. ⁹ Kaki ngana ngulkurrmanka buyun-buyunmun, ngana must believeim-bunga Godungku Jesus yarkinmun juran-bungan baja, and ngana must bamanda manubajabuku balka nyulu ngananga majakuda. ¹⁰ Kaki ngana junkaymanka Godundumunbu miyilba, ngana must nganaku Jesusanda dajijika, nyungun believeim-bunga. Yinyamun ngana must bamanda balka nyulu ngananga buyun-buyun kidankuda.

¹¹ Godundumundu kabanda balkal,

“Kaki bamangka manubajabuku God believeim-bungal, and kari warmbil, Godungku nyungun kari manubu-wundil. Godungku nyungu wawu juran-bungalkuda.”

¹² Yamba yinya kuku kari Jew-warrankaku. Kari. Yinya kuku bamanka wubulkuku yiringkurrku. God nyubunku. Nyulu bamanga wubulimbaku, Jew-warramu, Gentile-warramu. Kaki jana nyungundu babaji, nyulu jananin wubulku ngulkurrduku kujilkuda. ¹³ Godundumundu kabanda balkal,

“Kaki bama Majanda Godundu babaji buyun-buyun kidanka, Godungku kidalkuda.”

14 Kari. Kaki bamangka Jesus kariku believeim-bungal, jana wanjarrku nyungun babajinka buyun-buyun kidanka? Yamba-karibi! Kaki jana Godumu kuku kariku milkabu nyajil, jana wanjarrku nyungun believeim-bunganka? Yamba-karibi! Kaki kanbalda Godumu kuku kariku yirrkay jananda, jana wanjarrku milkabu nyajil? Yamba-karibi! 15 Kaki Godungku bama kari yunganyaku kuku yirrkanka, jana nyungu kuku ngulkurr kari nyajinyaku. Yamba Godungku bama yungankuda, nyunguwundu kabanda balkanya,

“Jana kadan, Godumu kuku ngulkurr ngananda balkanka, yinya ngulkurr bajaku ngananka.”

16 Yamba bamangka wubulduku Godumu kuku ngulkurr kari believeim-bungan. Kari. Isaiahangka yalaman,

“Maja God, ngayu yunu kuku yirrkkan jananda, yamba wanjungku believeim-bungan? Bamangka bubanda believeim-bungan.”

17 Ngana jakalba kuku nyajin Jesusanka, yinyamun ngana nganaku mambarrijin nyungundu, nyungu kuku believeim-bungan. Godungku bama yungan, yinya kuku yirrkanka Jesusanka.

18 Jew-warra wubulku janaku kari mambarrijin Jesusanda. Wanyurrinku kari mambarrijin? Kuda jana Godumu kuku ngulkurr Jesusanka kariku nyajin? Kari, jana nyajinkuda, Godundumundu kabanda balkanya,

“Bamangka Godumu kuku bubungu yiringkurru balkankuda.”

19 Yalada. Jana Jew-warra nguba Godundu-munku kukuku kari mumbarku binalman. Kari. Jana binalmankuda. Ngadiku Mosesangka yanyu Godumu kuku balkan,

“Ngayu buyun-buyun kidal kanbalandamun bamandamun yinyarrinyandamun jakalbaku ngaykunku binal kari. Jana ngangkankuda. Yurra Jew-warrangka ngura-nyajilda jananin. Yurra kuli-kadarida jananka.”

20 Isaiahangka munabuku balkanda,

“Kanbalda bamangka God kari nubin, yamba jana nyungun warrmba-bungan. Jana Godunku kari babajin, yamba nyulu jananda kadan.”

21 Godungku yanyu kuku balkan Jew-warranka,

“Ngayu yarbarrka babajin yurra ngaykundu jurrkijinka, yamba yurra ngaykunku wawu kari. Yurra dukul-dandi bajaku.”

11

God Jew-warranka manun-manunmal.

¹ Godungku Jew-warra kunjalkunjal-kunjalkuda, yamba jana kari milka-janay. Kuda Godungku Jew-warra bawankuda? Kari. Ngayu yalarrku bama Jew, ngayu Abrahamandamun. Ngayku jawun-karra Benjaminamu. ² Kari. Godungku nyungu bama Jew-warra kari bawan. Godungku jakalbaku janangan wangkanin. Yurra binal storyka Elijahnka Godundumunbu kabanba. Elijahngka Godundu balkan Jew-warra buyun. Nyulu yalaman,

3 “Maja God, jana Jew-warrangka yunu prophet-prophet yarkinkaku kunin, yinyarrinyangka prophet-prophetangka yunu kuku balkanya. Jana yunu kulji-altar dumbarrin, yinyay yunu minya wayjul-wayjunyu. Ngayurrku yunundu milka-janay, yunun believeim-bungal. Jana nganya yalarrku kuninka.”

4 Yamba Godungku Elijahnda yalaman,

“Kari. Yundurrku kari nganya wukurril-wukurril. Bamangka Jew-warrangka 7000-balangka nganya yalarrku wukurril-wukurrilkuda. Jana kari bungkubu janan Dubundumunbu idolundu Baalanda.”

5 Yinya time yala nyiku. Kanbalda Jew-warrangka God wukurril-wukurrilku, Godungku janangan wangkaninya. Nyulu janangan wangkanin, nyulu jananka manun-manunmanya. ⁶ Godungku janangan kari wangkanin, jana law mukul wukurrinya. Yalarrku nyulu janangan kari wangkanin, jana junjuy ngulkurr balkanya. Kari. Nyulu janangan wangkanin, nyulu jananka manun-manunmanya. Godumu way yalaku: Kaki nyulu bama wangkaninka, nyulu janangan wangkanil. Nyuluku baja. Nyulu bamanka kari manun-manunmal, jana junjuy ngulkurr balkanya.

⁷ Ngana wanyu balkal Jew-warrangka? Jana Godumu baral junkay nubin, yamba jana kari warrmba-bungan. Bamangka kulurubu warrmba-bungan, Godungku janangan wangkaninya. Yamba kanbal milka nandajin,

Godumu kuku kari nyajinka. ⁸ Godundumundu kabanda balkal,

“Godungku janangan dukul-dandi-bungan, jananga miyil and milka nandan, jana nyungun kari nyajinka. Jana yinyaynka nyikumankarrku Godundu kari milka-janay, kari believeim-bungal baja.”

⁹ Davidangka ngadiku Jew-warranka yalaman, “Jana mayi jirray nukal kunbungu, balu God buyay-manil-manil. Yamba jana jurrilmal. Yinyaynka Godungku janandin punishimbungal, jurrilmanya.”

¹⁰ Davidangka yalaman baja, “Ngayu wawu Godungku jananga miyil nandanka, jana Godumu baral kari nyajinka. Ngayu wawu jana dukul kulngkulmanka, jana muku badamanka, yala bamangka junjuy kulngkul mukungu jarra-kulbal.”

¹¹ Ngayu yurranda babaji baja, “Nguba Godungku Jew-warra bawankuda, jana kanbalda nyungun kari believeim-bunganya?” Kari. Godungku yalaku milkabu wukurrilda, nyuluku balkal, “Jana Jew-warrangka nganya kari wukurrilda, yamba ngayu ngayku baral milbil bamanda yindu-yinduymbu, Gentile-warranda. Yinyamun jana Gentile-warrangka nganya believeim-bunganya, ngayu jananga buyun-buyun kidal. Jana Jew-warrangka yinya nyajil, jana ngura-nyajil Gentile-warranka. Yinyamun jana yalarrku nganya believeimbunganka. Ngayu jananga buyun-buyun yalarrku kidalkuda.” ¹² Bama Jew-warra wubul Jesusanka wawu kari. Yinyaynka

Godungku bama yindu-yindu wangkanin nyungu bamamanka. Yamba juma jana Jew-warra janaku jurrkiji Jesusanda, Godumu bamamanka. Yinyaynka Godumu bama wubulku wawurr-wawurrmalkuda.

Godungku Gentile-warra juran-bungalkuda.

¹³ Ngayu yurranda Gentile-warranda kuku balkankada. Yurra binal Godungku nganya wangkanin, Jesusamu kuku yurranda balkanka. Yinyaynka ngayu nyungu work ngulkurrduku balkanka.

¹⁴ Kaki ngayu Godumu work ngulkurrduku balkal yurranka Gentile-warranka, ngaykuwundu jawun-karrangka Jew-warrangka nguba ngura-nyajil yurrangan. Jana nguba yinyamundu yalarrku Jesusanda milka-janankada, nyungun believeim-bungankada.

¹⁵ Jana Jew-warrangka God bayjanya, nyulu janandin bawan, Gentile-warranda jurrkijinda. Yinyaynka nyulu nyungu way bamanda Gentile-warranda milbin, nyungu bamamanka. Yamba juma jana Jew-warra Jesusanda jurrkiji. Yalalyala ngana wubulku wawurr-wawurrmalkuda. Yinya yala jana Jew-warra yarkinmun juranmal baja.

¹⁶ Jew-warra Abrahamandamun. Abraham Godumu bamaman. Yinyaynka jana Jew-warra yalarrku Godumu bamamal. Yinya yala mayi bread. Kaki mayi bread buban loafmun Godumu, wubulku yalarrku nyungu. Kaki ngara jukungu Godumu, yinya juku yalarrku nyungu. Jew-warramu nganjan-karra Godumu bama. Yinyaynka Jew-warra yalarrku

Godumu bama. ¹⁷ Abraham yala juku yal-bay, jana Jew-warra yala dakil-dakil. Yamba kanbal dakil-dakil dumbarrijin. Jana dakil-dakil dumbarrijin yala Jew-warra Godunku wawu kari. Yurra Gentile-warra yala dakil-dakil jukungu yinduymbu. Godungku yinyamun jukumun dakil-dakil dumbarrin, janangan kuna-bungan jukungu Abrahamamu. Yinyaynka yurra Gentile-warra kunaman Jew-warranji yinyarrinyanji Godunku wawu jirray. Yurra dakil-dakilman jukungu Abrahamamu yala Jew-warra. Yinyaynka yurra Godundumun junkurr manil, yala Jew-warrangka. ¹⁸ Yamba yurra Gentile-warra kari bulmbuymaka. Kari balka, “Ngana jarra ngulkurr Jew-warranka.” Yurra dakil-dakilkuda. Kari milka-wulay, ngarabu mayi, and bana dakil-dakilba dakay-manil bubumun. Dakil-dakilda kari ngara ngulkurrduku kujil.

¹⁹ Yurra nguba balkalda, “Godungku Jew-warra buyun dakil-dakil dumbarrin, nganangan kuna-bungan, ngana janangan karrnga-dajinka.”

²⁰ Yinya manubajakuda. Yamba yurra kari yanyuynku kukuku milka-wulayda. Godungku janangan dumbarrin, jana janaku kari mambarrijinya Jesusanda. Nyulu yurranin kuna-bungan, yurra yurraku mambarrijinya Jesusanda. Mum-barmaka. Kari bulmbuymaka. Yurra God believeim-bungal-bunga, Godungku yurrangan dumbarrinji baja. ²¹ Godungku dakil-dakil Jew-warra jakalbaku jukungu yijarrin. Yamba nyulu janangan dumbarrin, jana kari believeim-bunganya. Kaki yurra kari believeim-bungal, nyulu yurranin yalarrku dumbarrinji. ²² Kaki

yurra Jesus Christ believeim-bungal-bungal, Godungku yurrangan ngulkurrduku kujil, yur-ranka manun-manunmal. Kaki yurra nyun-gun bawal, nyulu yurrangan yalarrku bawal, yala nyulu kanbal Jew-warra bawan. Yinya-mundu ngana binal God manun-manunmal bama, yamba ngana yalarrku nyajil nyulu bama punishim-bungal, jana nyungun kari believeim-bunganya. ²³ Kaki jana Jew-warra jurrkiji baja, and janaku mambarriji Jesus Christanda, Godungku jananin nyungu bama bambal baja. Yinya yala nyulu dakil-dakil dumbar-ril, yinyamun kuna-bungal baja jukungu Abrahamandamunbu. God junkurrji, kuna-bunganka baja. ²⁴ Jakalbaku yurra Gentile-warra Godumu kari bama. Yurra yala juku marrjanga jan-janay. Yamba yurra God believeim-bunganya, Godungku yurrangan kuna-bungan jukungu ngulkurrbu. Jakalbaku jana Jew-warra Godumu bamakuda. Jana yala dakil-dakil jukungu ngulkurrbu. Godungku yurrangan Gentile-warra kuna-bungankuda yinyayanda jukungu. Yinyaynka ngana binal nyulu Jew-warra easy-balabuku kuna-bungal baja, jana Godunduku jurrkijinya.

God manun-manunkuda bamanka wubulkuku.

²⁵ Ngayu kuku jirakal Godundumun balkal yur-randa, yurra kari bulmbuymanka. Nyulu yanyu kuku kiraynjaku kujin nyikumankarrku. Jana Jew-warra kanbal dukul-dandimanda, Godundumun jurrkijinkuda. Yamba jana kari wuljaljiku Godundumun jurrkiji. Juma yurra Gentile-warra

kunbari, Jesusanda kadarinka, jana Jew-warra jurrkiji baja Godunduku. ²⁶ Yinyamun jana Jew-warra wubulku Jesusanda jurrkiji, Godungku jananga buyun-buyun kidalkuda. Godundumundu kabanda balkal,

“Town Zion Jew-warramu town. Townmun Zionmun nyubun bama kankaday. Yinyangka bamangka buyun-buyun wubulku kidal bamandamun Jew-warrantamun. ²⁷ Yalalya ngayu Jew-warramu buyun-buyun kidalkuda yala ngayu ngadiku balkan.”

²⁸ Jana Jew-warra Jesus Christanka wawu kari bajaku. Yinyaynka Godungku janangan bawan, yurra Gentile-warra nyungu bama-manka. Yamba ngadiku Godungku Abraham and nyungu jawun-karra wangkanin, nyungu bama-manka. Yinyaynka ngana binal God jananka Jew-warranka still wawu jirray, nyungu bama-manka. ²⁹ Godungku yalaman nyulu Jew-warra ngulkurrduku kujilkuda. Nyulu kari jurrilman. Nyulu kari jurrkiji baja janandamun. Kaki nyulu wawurr-wawurr-bungal, nyulu doim-bungalkuda. ³⁰ Yurra Gentile-warra jakalbaku Godundu kari milka-janan. Yamba God yurranka manun-manunmanda. Nyulu yurranka manun-manunman, jana Jew-warra Godundu kari milka-jananya. ³¹ Jana Jew-warra Godundu kari milka-janayda, yamba juma God yalarrku manun-manunmal jananka. ³² Godungku yalaman bama wubulku malaji buyun-buyunku. Yinyaynka bama wubulku binal jana kajajin buyun-buyundu. Yamba God wawu jana binalmanka, nyulu manun-

manunmal jananka, janangan yungal buyun-buyunmun. Yinyamun jana kari kajaji baja.

Ngana God buyay-manil.

³³ God jirray bajaku. Ngana binal kari wanjar-rku nyulu milkabu wukurril. Nyulu wubulkuku binalkuda. Ngana nyunguwunku waymunku kari bajaku binalmal. ³⁴ Godundumundu kabanda balkal,

“Wanju Godunku binal? Wanjungku nyungun binal-bungal? Yamba-karikuda!

³⁵ Wanjungku junjuy-junjuy Godundu dajil, nyulu dajinka baja? Yamba-karikuda!”

³⁶ Godungku junjuy-junjuy wubulku balkan. Nyulu nyunguwundu junkurrdu wubulku ngulkurrduku kujil. Junjuy-junjuy wubulku Godumukuda. Ngana wuljaljiku nyungun buyay-mana. Yinya manubajakuda.

12

Yalaku workmanijika Godunku.

¹ Ngayku jawun-karra, God ngananka manun-manunkuda. Nyaka. Ngana nganaku kari kirijika Godundumun. Kari. Ngana nyungundu dajijikarrku, mambarrijikarrku. Nyungun maja-bunga. Junkayku bunday. Kari buyun-buyunjiku bunday, ngulkurrjiku bunday. Yinyamundu ngana nyungun buyay-manil, nyungun wawurr-wawurr-bungal. ² Kari buyunmaka yala Dubumu bama. Jana Godunku binal kari. Kari. Yala kari. Balu Godungku yurranga wawu jirakal-bunga, walu-yindu-bunga. Kaki ngana

dukurr jirakalmal, ngana binalmal yinyaynka God wawu ngana balkanka. Ngana binalda wanjarmanka junkayku bundarinka. Binalda wanjarmanka God wawurr-wawurr-bunganka. Yinyamun ngana binalmal Godumu way mumbarabuku wukurrinka.

³ Godungku ngayku junkurr dajin, nganya bamanda yunganka, jananin binal-bunganka nyungunku. Yinyaynka ngayu yurranda balkalda kari bulmbuymanka. Yunduku kari balka, “Ngayu ngulkurr bajaku, majakuda, jirraykuda. Kanbal ngaykundu milka-janay.” Kari. Junkaynjaku milkabu wukurrika yununkuku. Godungku ngananda nyubun-nyubunyundu junkurr dajin, nyungu work balkanka. Ngana nyungu work wawurr-wawurrduku balka, nyunguwundu junkurrdu.

⁴ Bangkarr nyubunku, yamba part wubul, miyil, milka, jina, mara, yalaku. Partamu work walu-yindu walu-yindu. Miyil wunay, nyajinka. Dirra wunay, majanka. Ngandal wunay, nukanka. Yalaku. Part wubulku muruku workmaniji bangkarrba nyubunbu. ⁵ Yinya yala Godumu bama wubulku. Ngana Jesus Christanji kunamanya, ngana yala bangkarr nyubunku. Ngana muruku workmanijida. Jesus Christangka nganangan kuna-bungan, ngana nyungunji kunamanya. ⁶ Ngana Godumu work wawurr-wawurrduku balka, junkurrdu Godungku ngananda dajin. Nyulu junkurr walu-yindu walu-yindu dajin, nyunguwunbu bamanda wubulbuku nyubun-nyubunyundu. Nyulu kanbalba junkurr dajin, Godumu kuku balkanka.

Jana Godumu kuku believeim-bunga, kari warmbi. Yinyamundu jana kuku Godundumun ngulkurrduku balkanka. ⁷ Godungku kanbalba junkurr dajin, jana bama ngulkurrduku kujinka. Jana nyunguwundu junkurrdu bama ngulkurrduku kujil-kuji. Godungku kanbalba junkurr dajin, jana bama binal-bunganka, nyunguwunku kukuku. Jana nyunguwundu junkurrdu ngulkurrduku binal-bungal-bungada. ⁸ Godungku kanbalba junkurr dajin, yindu-yindu muna-bunganka God wukurrinka. Jana nyunguwundu junkurrdu ngulkurrduku muna-bungal-bungada. Godungku kanbalba money dajin, jana dajiwanka kanbalanji. Jana nyunguwundu junkurrdu jawaynjaku dayada. Godungku kanbal pastor-bungan, kanbal elder-bungan. Jana nyunguwundu junkurrdu bama ngulkurrduku helpim-bungal-bungada, God wukurrinka. Godungku kanbalba junkurr dajin, jana manun-manunmanka bamanka. Jana nyunguwundu junkurrdu wawurr-wawurrku manun-manunmalmakada.

⁹ Yindu-yinduynku manubajaku wawumaka. Kari jurrilku wawumaka. Buyun-buyunku wawu-karimaka. Ngulkurrkuku wawumaka. Baralka buyunku wawu-karimaka. Bawa. Godundumundurr baraldarr ngulkurrdurruku dungay. ¹⁰ Yindu-yinduynku wawumaka, yala bama jawun-karranka wawu. Jananda wawurr-wawurrku milka-janay. ¹¹ Yaykarrku workmanijika Majanka Jesusanka. Kari majarmaka. Maja Jesus wawurr-wawurrduku kuku nyaka. ¹² Wawurr-wawurrmaka, yurra binal Godungku

yurrangan wundil nyunguwunbu bubungu, wuljaljiku nyungunji bundarinka. Kaki bamangka yurranga kuli dajil, kari kuli daya baja. Muna-maka, God kari bawa. Godunji wuljaljiku balkawaka. ¹³ Kaki Godumu bama mayi kari, money kari, janangi dajiwaka. Kaki jana bubumun yindumun kadari, jananga mayi daya, bayanba walay-mana, yununji bundanka.

¹⁴ Kaki bamangka yunu kuli dajil, Godundu kari babajika janangan buyun-damanka. Kari. Nyungundu babajika janangan ngulkurrduku kujinka. ¹⁵ Kaki bama wawurr-wawurrku bundari, janangi wawurr-wawurrku bundarikada. Kaki bama milka-bujarku badi, janangi badida. ¹⁶ Yindu-yinduynji wawumaka, jawun-jawunku bundarika. Kari bulmbuymaka, bubanmaka. Kari majamaka yindu-yinduynku. Nganga majamajanjiku kari jawunmaka. Yindu-yinduynji yalarrku jawunmaka. Kari dukul smart-balamaka.

¹⁷ Kaki bamangka yunundu kuli dajil, nyungundu kari kuli daya baja. Junkayku bunday bamanda miyilba. ¹⁸ Kari kuli-kuliku bunday yindu-yinduynji. Kaki bama kuli-kaday yununku, nyungunku kari kuli-kaday baja. Jawun-jawunmaka baja. Kaki nyulu wawu kari, nyungunku kari kuli-kaday baja. Jankaku bunday. ¹⁹ Ngayku jawun-karra, kaki bamangka yurranga kuli dajil, kuli kari daya baja. Godungkuku nyungun buyun-damal, ngana kari. Ngananga kari business. Godumukuda. Majangka Godungku balkan,

“Ngayuku kuli dajil baja. Ngayuku punishimbungal.”

²⁰ Kari. Godundumundu kabanda balkan baja, “Bamangka nguba yunundu kuli dajil. Kaki nyulu dakwuy, nyungu mayi daya. Kaki nyulu wawu-wulay, nyungu bana daya. Yundu yinyamundu nyungun murrukaday-manil, kuli dajinya yunu.”

²¹ Kaki bamangka yunu kuli dajil, kari kuli daya baja. Nyungunku ngulkurrmaka. Buyun-buyunbu kari jurrkijika. Kari. Balu ngulkurr majamaka, buyun-buyun kanganka.

13

Government kuku nyaka.

¹ Ngana Government kuku nyaka, Godungkuku jananga work dajinya, jana majaku bundarinka. Nyulu janangan kari maja-bunganyaku, jana kari majamanyaku.

² Godungku janangan maja-bungan. Yinyaynka ngana janangan kuku nyaka. Kaki bamangka janangan kari kuku nyajil, nyulu yalarrku God kari kuku nyajil. Yinyamun jana nyungun punishim-bungalkuda, nyulu kari kuku nyajinya. ³ Kaki bama junkayku bunday, nyulu yinyil kari majanka. Kaki bamangka government law buyun-damal, nyulu yinyilji majanka. Kaki yundu wawu kari yinyiljiku bundanka, yundu must junkayku bunday. Kaki yundu junkayku bunday, maja binal yundu ngulkurrkuda. ⁴ Godungku yinya work jananga Governmentamu dajin, yurrangan

ngulkurrduku kujinka. Kaki bamangka buyundamal, nyulu yinyilmalkuda, majangka nyungun punishim-bungalkuda. Godungku yinya work jananga dajin. ⁵ Yinyaynka yurra Government kuku nyaka, Godungku punishim-bunganji. Jananin kuku nyaka because yurra binal yinya ngulkurr junkayku bundanka.

⁶ Yurra yinyaynka yalarrku tax payim-bunga. Godungku Governmentamu work dajinya, nganangan ngulkurrduku kujinka. Kaki jana jananga work balkal, jana Godunku workmalmal. ⁷ Junkaymaka jananka. Yundu nguba money oweim-bungal, taxmunku, rentmunku. Payim-bungada. Jananda milka-janay, jana majakuda.

Junkaymaka yindu-yinduyunku.

⁸ Kaki yundu money oweim-bungal, yundu payim-bunga. Kari milka-wulay. Yalarrku kari milka-wulay yindu-yinduyunku wawumanka. Kari kunbay yindu-yinduyunku wawumanka. Kaki bama yindu-yinduyunku wawumal, nyulu Godumu law wukurrilkuda. ⁹ Godungku yanyu kuku ngananda dajin,

“Yindu-yinduyunku wawumaka yala yundu yununkuku wawu.”

Kaki yundu yalaku manubajaku wawumal, yundu Godumu kuku wubulku wukurril. Godumu kuku kanbal yalaku:

“Kari kulaymaka. Kari yarkinkaku kuni. Kari junjuy-junjuy ngaki. Bama kari nguran-yaka yamba-yambaka nyunguwunku.”

Yinya Godumu kuku kanbal. Yamba yundu bamanka yindu-yinduynku wawumal, yundu Godumu kuku wubulku wukurrikuda. ¹⁰ Kaki yundu bamanka wawu, yundu nyungun kari buyun-damal. Yuwu, kaki yundu bamanka manubajaku wawumal, yundu Godumu kuku wubulku wukurrikuda.

¹¹ Junkayku bunday. Yurra binal time yubamalda Maja Jesus bubunguku kadanya-munku baja. Yinya time jarra yubamanda. Ngana jakalbaku nganaku Majanda Jesusanda mambarrijin, yinya time kariku yuba kadan. Yamba time yuba kankadayda. Yinyaynka ngana karikuda majarrmal baja. Kari. Ngana yaykar-rku workmanijikada Godunku. ¹² Mudu-wayjul, ngana binal wungar kadayda, wujurr kunbay-manil. Wujurr yala buyun-buyun, wungar yala ngulkurr. Ngana yala wujurrbu bundanday, mudu-wayjunyumunbu, bama wuljaljiku buyun-manya baja, buyunmanyanya baja. Yamba Jesus juma kaday baja. Yinya yala wungar kaday, yinya wujurr kunbay-manil. Ngana junkurr Godundumun manada, Dubundu Satananda kari milka-jananka baja. Ngana buyun bawankada, junkayku bundarinkada. ¹³ Kanbalda bamangka wujurrbu buyun-damal, kanbalda kari nyajinka. Yamba yurra must wuljaljiku junkayku bundarika bamanda miyilba. Jana yurrangan nya-jilda, yurra ngulkurr. Kari drunkmanijika, kari kuli-bakamaka. Kari kulaymaka. Kari kuniwaka, kari murru-kangawaka. Kari nguranyaka. ¹⁴ Kari. Yala kari. Bangkarr Jesusandamaka. Kari milkanga buyunjiku bundarika,

buyun-buyun kari wukurrika. Junkayku bundarika, ngulkurr wukurrika. Junkayku bundarika, yala Jesus.

14

Godumu bama kari nyuya.

¹ Godumu bama Godundumunku bamanka yindu-yinduynku must wawumaka. Kari nyuyawaka, kari murru-kangawaka. Nyubun Godumu bama nguba bubanku binal Godundumunku kukuku. Nyungun kari nyuya, nyungunji kari murru-kangawaka. ² Kanbalda yalamal, “Yalada Godundumundu bamangka minya nukanka.” Yamba kanbalda yalamal, “Ngana minya kari nuka.” ³ Kaki bamangka minya nukal, nyulu kari wawukarimaka yinyaynka bamanka minya kari nukanka. Kaki bamangka minya kari nukal, nyulu kari nyuya bama minya nukanka. God nyunguwunku bamanka wubulkuku wawu jirray, jana nyungukuda. Yinyaynka kari nyuyawaka, kari murru-kangawaka. Yindu-yinduynku wawumaka. ⁴ Kaki bama yinduynku workmaniji, yundu nyungun kari nyaka, nyajinka nyulu nguba ngulkurrku workmaniji, nguba kari. Yinya yunuku kari business. Nyunguwunbuku majamuku. Yundu yalarrku Godumu bama kari nyuya. Yunu kari business. Majamuku Godumuku. Godungkuku nyungun nyajil, nguba ngulkurr, nguba buyun. Godungkuku nyungun junkurrji-bungal, nyulu junkayku bundanka.

⁵ Kanbalda bamangka law mukul wukurrinka, big day wubul haveim-bunganka, yala Jew-warrangka. Jew-warrangka yalaku God buyay-maninka. Yamba kanbalda wawu kari big day haveim-bunganka. Jana yalamal, “Every day yala-karrajiku.” Godundumundu bamangka wubulduku janakuda nyaka wanjar-maka. ⁶ Kaki bamangka big day haveim-bunganka, God buyay-maninka, yinya ngulkurrkuda. Kaki bamangka minya nukanka, and God thankim-bunganka yinyaynka minyak, yinya ngulkurrkuda. Kaki bamangka wawu kari minya nukanka, and God mayika thankim-bungal, yinya yalarrku ngulkurrkuda. Jana wubulduku wawu God wawurr-wawurr-bunganka. ⁷⁻⁸ Ngananga maja Godkuda. Ngana kari majamal nganankaku. Ngana nguba juranku, nguba wulay. Yalada. Ngana nyungukuda. Ngana juranku bundandari, nyungukuda. Ngana nyungunduku must milka-janay. Kaki ngana wulari, ngana nyungukuda. Nyulu ngananin ngulkurrduku kujilkuda. ⁹ Yinyaynka Jesus Christ wulan, and juranman baja. Nyulu majamanka, bamanka jurankaku and bamanka wulanya. ¹⁰ Yurra kanbalda wanyurrinku yindu Godumu bama nyuyal? Kari yalaku nyuya. Yurra wanyurrinku yinduynku wawu kari? Kari yalamaka. Godungkuku bama nyuya. Nyuluku binal, ngana nguba buyunku bundan, nguba junkayku bundan. Ngana wubulku juma jakalba Godundu janay, courtcasemunbu. ¹¹ Godumu kuku yalaku: Nyulu yalaman, “Ngayu manubajabuku balkal. Bama wubulku

jakalba ngaykundu bungkubu janay,
yinyamundu milbinka ngayu majakuda.
Jana balkal ngayu majakuda, nganya
buyay-manilkuda.”

¹² Ngana wubulku jakalba Godundu janaykuda,
nyubun-nyubunku. Ngana nyungundu balka-
lkuda, ngana wanjarman bubungu.

Godumu bama kari milka-baka buyunmanka.

¹³ Yinyaynka ngana kari nyuyawaka buyun-
buyunku. Yamba ngana must junkayku bun-
darika miyilba yindu-yinduymbu. Kaki yindu-
yinduymbu dukulbu kadan minya kari nukanka,
ngana yalarrku minya kari nuka janawunbu
miyilba. Yinyamundu ngana nyungun kari
milka-bakal baja nukanka, buyun-damajinka.

¹⁴ Ngayu Majanji Jesusanji kunamanya, ngayu
binal yalada minya nukanka. Yamba bamanda
yinduymbu nguba dukulbu kaday, nyulu minya
kari nuka. Yinyangka bamangka minya kari
nuka, buyun nyungunku. ¹⁵ Kaki nyulu yunun
nyajil yinya minya nukanya, nyulu wawu-dudaji
yununku, balu yinya minya kari nuka. Kaki
yundu nyungun bayjal, and minya nukal, yundu
nyungunku wawu kari. Jesus Christ nyungunku
wulan. Yinyaynka yundu nyungun kari buyun-
dama. ¹⁶ Yundu binal yinya minya yalada.
Yamba yinduymbu nguba dukulbu kaday, yinya
minya buyun. Yinyaynka yundu yinya minya
kari nuka, nyulu yunun kari nyuyanka. ¹⁷ God
ngananga maja, nyulu nganangan ngulkurrduku
kujil. Yinyaynka ngana kari milkanga minya-
jiku and mayijiku bunday. Kari. Ngana

yanyu kuku milkabu kuji: Godundumundu Wawubu nganangan junkayku bunday-manil, jawun-jawunku bunday-manil. Nyulu nganangan wawurr-wawurr-bungal. ¹⁸ Kaki bamangka yalaku Jesus Christ wukuril, God wawurr-wawurrmaniji. Bama yindu-yindu yalarrku wawurr-wawurrmaniji.

¹⁹ Ngana yinyaynka junkayku bundarikada. Ngana milkabu wukurrika, wanjarrmanka bama jawun-jawunku bundarinka. Ngana milkabu wukurrika, wanjarrmal bamamu junkurr dajinka, Jesus munabuku wukurrinka. ²⁰ Bama kari mambarrika buyunmanka minyaka. Yalada minya nukanka. Yamba kanbalanda dukulbu kadan minya kari nuka. Yinyaynka ngana yalarrku kari nuka, janandin mambarrinji, buyunmanji. ²¹ Ngana wawu kari Godumu bama yindu buyunmanka. Yinyaynka ngana yinya minya bawa, kamu-kamu bawa, nyulu kari buyunmanka. ²² Yundu nguba binal yundu kari buyunmal, minya nukanya. Yalada. Godunduku balka, bamanda kari. Kaki yundu binal yundu junkayku bundanday, yundu wawurr-wawurrmanijikuda. ²³ Bamangka yinduynju nguba nyuluku balkal, “Nguba ngulkurr yinya minya nukanka, nguba buyun. Ngayu binal kari.” Nyulu yinya minya kari nuka. Kaki nyulu nukal, nyulu buyunmal, because nyulu binal kari yinya minya ngulkurr nyungunku. Bamangka nguba something doim-bunganka. Yamba nyulu nguba binal kari, yinya nguba ngulkurr doim-bunganka, nguba buyun. Nyulu kari doim-bunga, because nyulu binal kari. Kaki nyulu

binal something ngulkurr doim-bunganka Godundumunbu miyilba, yalada nyulu balkalda.

15

Ngulkurrmaka yindu-yinduyunku.

¹ Yurra kanbalda Jesus junkurr-murubuku wukurril, ngulkurrku milka-janay. Yurra yindu-yindu helpim-bunga junkurrjimanka buyun-buyunku. Ngana nganaku kari nyajijika. Kari. Yindu-yindu nyaka. ² Ngana Godumu bama yindu-yindu nyaka, junkurrji-bunganka, jana God munabuku wukurrinka, Godundu ngulkurrku milka-jananka. ³ Jesus Christ nyuluku kari nyajijin. Kari. Nyulu Godundumunbu kabanba balkan,

“God, jana kuli-baka yununku wawu kari. Jana yunun yukin, jana burri ngayku kulban.”

⁴ Jana ngadimunku Godumu kuku Godundumunbu kabanba balkan, ngana binalmanka. Ngana binalmal, munamal, God wawurr-wawurrduku wukurrinka. Ngana God wukurril-wukurril, ngana waitmanmal, Godundumunbu bubungu dunganyamunku.

⁵ Godungkuku nganangan muna-bungal, wawurr-wawurr-bungal. Ngayu wawu nyulu yurranga junkurr dajil, yurra jawun-jawunku bundarinka, yindu-yinduyunku ngulkurrmanka yala Jesus Christku wawuman. ⁶ Yinyamun yurra wubulduku murubuku God buyaymaninka. Nyulu Nganjan Majamu Jesus Christamu.

Kuku ngulkurr bamamu Gentile-warramu.

7 Yindu-yinduynku wawumaka, yindu-yinduynku wawurr-wawurrmanijika, yala Jesus Christ yurranka wawu. Bamangka kanbalda yurrangan nyajil wawumanya, jana God buyay-manilda, nyulu yurranin junkurrji-bunganya, yindu-yinduynku wawumanka. 8 Jesus Christ Jew-warranda kadan, jananin helpim-bunganka, binalmanka God manubajakuda. Godungku kuku dajin bamanda ngadimunku. Jesus kadan, yinya kuku manubajamaynda. 9 Jesus kadan, God manun-manunmanka bamanka Gentile-warranka, jana nyungun buyay-maninka. Jesusangka yalaman Godundumunbu kabanba, “God, Gentile-warrangka and ngayu yunun buyay-manil. Nganjin yununku wulngku badi.”

10 Godundumundu kabanda balkan baja,

“Yurra bama Gentile-warra, yurra wawurr-wawurrmanijika Godundumunji bamanji Jew-warranji.”

11 Nyulu balkan baja,

“Yurra Gentile-warra, yurra Maja God buyay-mana. Bamangka wubulduku yiringkurru nyungun buyay-mana.”

12 Isaiahangka Godundumunbu kabanba balkan,

“Nyubun bama kaday, nyulu bamandamun Jessendamun. Nyulu majamalkuda bamanga Gentile-warranga. Jana nyungun kuku nyajil, kari warmbil. Jana binalda, nyulu janangan juran-bungalkuda.”

13 Godungkuku yurranga junkurr dajil, nyungun kuku nyajinka, kari warmbinka. Ngayu

wawu Godungku yurrangan wawurr-wawurr-bunganka, wawu-janka-bunganka. Kaki yurra God kuku nyajil, yurra wawurr-wawurrmaniji, wawu-jankamal. Yinyamun yurra God kuku nyajil baja, Godundumundu Wawundumundu junkurrdu. Yinyaynka yurra wawubu kujilda, juma wuljaljiku Godundumunbu bubungu bundaykuda.

Ngayu yinyaynka kabanba munabuku writeimbungal.

¹⁴ Ngayku jawun-karra, ngayu binal yurra ngulkurrku bundanday, Godundumunku kukuku binal bajaku. Yurra binalman yindu-yindu binal-bunganka Godundumunku kukuku. ¹⁵⁻¹⁶ Yamba ngayu yanyu kabanba munabuku balkan. Ngayu yurranda balkan yurra yanyu kuku milkanga kujinka. Ngayu munaman, Godungku ngayku yanyu work dajinya, bamanda Gentile-warranda balkanka Jesus Christanka. Ngayu jananda balkal Godumu kuku ngulkurr, yinyarrin Gentile-warra Godundu jurrkijinka. Ngayu yinyamundu kukubu janangan Godundu wundil. God wawurr-wawurrmanijikuda. Godumu Wawu jananda bundayda, junkurr dajil, jana junkayku bundarinka. ¹⁷ Ngayu Jesus Christanji kunamanya, junkurr-jananya, Godumu work ngulkurrduku balkan. Yinyaynka ngayu wawurr-wawurrmanijinda. ¹⁸ Jesus Christangkaku ngayku junkurr dajin. Ngayu nyungunkuku balkal. Ngayu nyunguwundu junkurrdu bamanda Gentile-warranda Godumu

kuku balkan, nyunguwundu junkurrdu ngayu junkayku bundan. Yinyaynka jana Godundu jurrkijin, nyungun wukurril-wukurrilkuda. ¹⁹ Ngayu junjuy-junjuy miracle balkan, Godundumundu Wawundumundu junkurrdu. Bamangka nyajin, Godundu mambarrijinkuda, nyungundu milka-janankuda. Ngayu yiringkurrku Godumu kuku Jesusanka balkan, townmun Jerusalemmun bubungu Illyricum. ²⁰ Kanbalda jakalbaku bamanda Jesus Christanka balkan bubungu yindu-yinduymbu. Ngayu wawu kari yinyaymba bubungu dunganka baja. Bamangka yinyarrinyangka Godumu kuku nyajinkuda. Ngayu dunganka yinyarrinyandakulu bamanda kuku Jesus Christanka kariku nyajin. Ngayu janandada balkanka. ²¹ Godundumundu kabanda balkal, “Kanbalda bamangka Godumu kuku kariku nyajin, binal kari. Yamba jana juma nyajilkuda, binalmalkuda.”

Ngayu wawu yurranda townbu Rome dunganka.

²²⁻²³ Ngayu ngadiku yurrangan nyajinka. Yamba ngayu bubungu yindu-yinduymbu dungan-dungan, bamanda wubulbuku balkan-balkan Jesusanka. Yinyaynka ngayu yurranda kariku kadan. Yamba ngayu yinya work kunbay-maninda, yurranda kadanka. ²⁴ Ngayu bubungu Spain dunganka. Yamba ngayu yurrandarr kaday, buban bunday, ngana muruku wawurr-wawurrmanijinka. Yinyamun yurra nganya helpim-bunga, ngayu dunganka

baja, bubungu Spain. ²⁵ Kariku. Ngayu townbu Jerusalemkuda dungan-dungayda, money wundinka Godundumunbu bamanga yinyaymba, janangan helpim-bunganka.

²⁶ Godumu bama bubungu Macedonia, bubungu Greece, jana money wawurr-wawurrduku muru-bungan, yunganka Godundumunbu bamanga money-karinga townbu Jerusalem.

²⁷ Jana bama Jew-warra kari, yamba jana money wawurr-wawurrduku yungan Jew-warramu, jananji dajiwanka. Bamangka Jew-warrangka jananda Gentile-warranda balkan Jesusanka, jana Godundu mambarrijinka. Yinyaynka Gentile-warrangka Jew-warramu yunga, money and mayi. Jana, Jew-warra and Gentile-warra, jana dajiwankuda. ²⁸ Ngayu yinya money yinyarrinyanda Jew-warranda Jerusalem-warranda wundil, dajilkuda.

Wawu yinyamun ngayu yurranda kadayda, yinyamun bubungu Spain dungay. ²⁹ Ngayu yurrANJI bundanday, ngayu binal Jesus Christangka nganangan wawurr-wawurr-bungalkuda.

³⁰ Ngayku jawun-karra, Godundumundu Wawubu yurranga junkurr dajil, Majanka Jesus Christanka wawumanka. Nyulu yalarrku yurranga junkurr dajil, ngaykunku wawumanka. Yinyaynka ngayu yurranda junkurr-murubuku babaji Godunji balkawanka ngaykunku.

³¹ Godundu babajika nganya ngulkurrduku kujinka bamanka Godunku wawu kari bubungu Judea. Yinyarrinyangka bamangka nganya yarkinkaku kuninji. Godundu babajika jana Godumu bama townbu

Jerusalem wawurr-wawurrmanijida yinyaynka moneyka ngayu jananda wundil. ³² Kaki God wawu, ngayu wawurr-wawurrku kadankada yurranda. Ngana muruku wawurr-wawurrku balkawanka Godundumunku kukuku, ngalu-ngalumanka. ³³ Ngayu wawu Godungku yurranin ngulkurrduku kujinka. Nyuluku bama jawun-jawun-bungal. Yinya manubajakuda.

16

Ngayu greetings yungal.

¹ Nyubun jalbu yurranda kaday, burri Phoebe. Nyulu Jesusanda mambarrijin, nyulu jawunkuda. Nyulu wuljaljiku Godumu bama helpim-bungal townbu Cenchreae. ² Nyungun ngulkurrduku kuji, mayi daya, yala yurra yindu-yindu Godumu bama ngulkurrduku kujil. Nyungun helpim-bunga, nyulu nganya and bama yindu-yindu helpim-bunganya.

³ Ngaykundumun greetings daya, Aquilanda, nyunguwunbu manyarranda Priscillanda. Bula ngaykunji workmanijin, Jesus Christanka. ⁴ Kuli-bakangka ngaykundu kuli dajil-dajin, bula nganya ngulkurrduku kujin. Kuli-bakangka bulanin balu yarkinkaku kunin, yamba bula still nganya ngulkurrduku kujil-kujin. Yinyaynka ngayu bulanin thankim-bungal, ngayu, Godundumundu bamangka Gentile-warrangka. ⁵ Ngaykundumun greetings yalarrku daya Godundumunbu bamanda murumarinyamunku bulawunbu bayanba.

Ngaykundumun greetings daya Epaenetusanda. Nyulungurr Godumu bamaman bubungu Asia. ⁶ Ngaykundumun greetings yalarrku daya Marynda. Nyulu Godumu work yaykarrdaku balkan yurranka. ⁷ Ngaykundumun greetings daya Andronicusanda, Juniasanda. Bula ngaykuwunmun bubumun, ngaykunji jailba bundan. Jana bama apostles bulanka binal bajaku. Ngayu Godundu mambarrijinjiku, bulangarr nyungundu mambarrijin.

⁸ Greetings daya Ampliatusanda. Nyulu Godumu bamakuda, ngayu nyungunku wawu jirray. ⁹ Daya Urbanusanda. Nyulu ngananji Godumu work balkan. Yalarrku greetings daya Stachysanda. Ngayu nyungunku wawu jirray. ¹⁰ Greetings daya Apellesanda. Nyulu Jesus Christ munabuku wukurril-wukurrin. Greetings daya bamanda Aristobulusanji bundan-day. ¹¹ Yalarrku daya Herodionamu. Nyulu ngaykuwunmun bubumun. Greetings daya Godundumunbu bamanda Narcissusanji bundan-day.

¹² Greetings daya bulanga Tryphenamu and Tryphosamu. Bula Godumu work balkal-balkal. Greetings daya Persisamu. Nyulu Godumu work yaykarrdaku balkan. Ngayu nyungunku wawu jirray. ¹³ Greetings daya Rufusamu. Nyulu Maja Jesus junkaynjaku wukurrin, nyungu work ngulkurrduku balkan. Yalarrku daya nyunguwunbu ngamundu. Nyulu nganya ngulkurrduku kujin, ngayu nyungu yala kangkal. ¹⁴ Greetings yalarrku daya jananda, Assyncritusanda, Phlegonanda, Herme-

sanda, Patrobasanda, Hermasanda, Godundumunbu bamanda wubulbuku jananji bundanday. ¹⁵ Greetings daya Philologusanda, Julianda, Nereusanda, nyunguwunbu babarranda, Olympasanda, Godundumunbu bamanda wubulbuku jananji bundandayda.

¹⁶ Yurra murumari, jawun-jawunku mara bulngawaka. Godundumundu bamangka churchmundu yaluy yurranda greetings yungal.

Ngayu yanyu kuku yalarrku dajinka.

¹⁷ Yurra, kuku jurril kari nyaka. Nganjin yurrangan junkaynjaku binal-bungan Godundumunku kukuku. Yamba kanbal bama wawu kari Godundumunku kukuku. Yinyarrin makuku-bawa, kuku kari nyaka. Jana yurrangan ngami-ngami-bunganji, yala God bawanji. ¹⁸ Jana janaku majamanka, wawu kari Maja Jesus kuku nyajinka. Jana jananganku milkabu wukuril, God kari, yindu-yindu kari. Jana manubu-wundinka bama yinyanguy Godunku bubanku binal. Jana yinyanguy bama buyaymanil, manubu-wundinka. ¹⁹ Yamba yurra yala kari. Bama wubulku binal yurra God kuku nyajil-nyajil, junkaynjaku. Yinyaynka ngayu yurranka wawurr-wawurrmaniji. Ngayu wawu yurra binalmanka junkayku bundarinka, yamba wawu kari yurra binalmanka buyun-buyunku. ²⁰ Godungkuku bama jawun-jawun-bungal. Nyuluku wawu-janka-bungal. Nyulu Dubu Satan buyun-damalkuda, kunbay-manilkuda, yurra nyungundu kari milka-jananka baja.

Ngayu wawu Majangka Jesus Christangka yurrangan ngulkurrduku kujinka.

²¹ Timothyangka greetings yungal yurranda. Nyulu ngaykunji Godumu work balkal. Jana Lucius, Jason, Sosipater, jana yalarrku greetings yurranda yungal. Jana yurranka wawu jirray. Jana ngaykuwunmun bubumun.

²² Ngayu Tertius. Ngayu yanyu kabanba balkal kuku Paulundumun. Ngayu yalarrku greetings yurranda yungal. Ngayu yalarrku Maja Jesus wukurril-wukurril.

²³ Gaiusangka yalarrku greetings yungal yurranda. Ngayu nyungunji bundandayda. Godumu bama wubulku yalaymba murumari nyunguwunbu bayanba, God buyay-maninka. Erastusangka greetings yungal. Nyulu treasurer yaluy townbu. Quartusangka yalarrku greetings yungal. Nyulu ngananga jawun, Jesusanda mambarrijinya. ²⁴ Ngayu wawu Majangka Jesus Christangka yurrangan ngulkurrduku kujinka.

Ngana God buyay-mana.

²⁵ Ngana God buyay-mana. Nyuluku yurrangan junkurrji-bungal, yurra nyungun munabuku wukurrinka, yala ngayu jakalbaku yurranda balkan, kuku ngulkurr balkan-balkan Jesus Christangka. Godungku yinya kuku ngulkurr kari balkan bamanda ngadimunku. Jana binal kari, Godungku kiraynjaku kujinya. ²⁶ Jesus kadanda. Yinyamun ngana binalmankuda. Jana prophet-prophetangka ngadiku Godumu kuku kabanba balkan. Jesus kadan, ngana binalkuda nyungunku, kukuku prophet-prophetangka balkan.

Godungku ngananda balkan, bamanda wubul-
buku kuku ngulkurr balkanka Jesus Christanka,
jana nyungundu milka-jananka, wukurrinka.
God wuljaljiku juranku bunday.

²⁷ Nyuluku God. Nyuluku wubulkuku binal.
Ngana nyungun wuljaljiku buyay-manil, nyulu
Jesus Christ ngananda yunganya. Yinya manuba-
jakuda. Yalakubada.

**Godumu Kuku
Portions of the Holy Bible in the Kuku-Yalanji
language of Australia**

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kuku Yalanji (Kuku-Yalanji)

Contributor: WBTA, World Home Bible League

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0dd90a3d-db09-5191-8e31-5c2a9e61dc93